

Finansministeriet
Miljøministeriet
Økonomi- og Erhvervsministeriet

**Rapport fra arbejdsgruppen
vedr. konkurrencebegrænsende love og regler
på byggeområdet**

Juni 2004

Forord

Regeringens økonomiudvalg har som led i regeringens strategi ”Vækst med Vilje” samt regeringens handlingsplan for regelforenkling og administrative lettelser truffet beslutning om igangsættelse af en række analyser af konkurrencebegrænsende regler, herunder af reglerne på byggeområdet.

Baggrunden for at iværksætte en analyse af reglerne på byggeområdet er, at meget tyder på, at situationen på markedet i en årrække har været præget af manglende konkurrence.

Resumé og indstilling

Arbejdsgruppen har undersøgt, i hvilket omfang det er muligt at mindske antallet af produktgrupper til vand- og afløbsinstallationer, der skal godkendes i Danmark, uden at det påvirker sikkerheden ved dansk byggeri. Endvidere har arbejdsgruppen undersøgt, om autorisationsordningerne vedrørende vvs- og elinstallationer kan ændres med henblik på at skabe et bedre grundlag for konkurrence under behørig hensyntagen til sikkerheden af det udførte arbejde.

Generelt om konkurrencen i byggeriet

Det konstateres i rapporten, at der igennem flere år har været indikatorer, der peger i retning af, at byggeriet i Danmark generelt set er dyrt. En af årsagerne er, at markedet i Danmark er skarpt afgrænset i forhold til andre markeder, dvs. i andre lande, hvilket medfører få aktører og en svag konkurrence. Det indre marked (EU) har i andre sektorer betydet en skærpet konkurrence. Konkurrencen har ikke haft nogen reel betydning for byggeriet endnu.

Ophævelse af kravet om VA-godkendelse for en række produkter

Efter de gældende regler skal alle produkter vedrørende vand og afløb godkendes af et nationalt godkendelsesorgan – ETA Danmark A/S. En VA-godkendelse tjener til dokumentation for, at produktet opfylder myndighedernes funktionskrav i form af tekniske krav, hygiejniske krav og toksikologiske krav til at indgå i et vand- eller afløbssystem. Den gældende godkendelsesordning har mere end 30 år på bagen.

Arbejdsgruppens undersøgelser viser, at der er grundlag for at foretage en generel forenkling af godkendelsesordningen for de såkaldte VA-produkter – uden at hensynet til sundhed og sikkerhed tilsidesættes. Der er foretaget en screening af alle produkttyper under den eksisterende ordning, og der er taget udgangspunkt i den igangværende implementering af byggeveddirektivet på afløbsområdet, samt den fremtidige implementering af byggeveddirektivet på drikkevandsområdet.

Ved screeningen er der således taget udgangspunkt i, at det i EU-sammenhæng er besluttet, at alene VA-produkter, der er i kontakt med drikkevand, skal godkendes.

Arbejdsgruppen anbefaler at ændre den danske godkendelsesordning for byggematerialer, der vedrører vand og afløb, således at der kun kræves godkendelse af produkter, der har betydning for drikkevandskvaliteten. Der findes i dag ca. 1.800 produktgodkendelser fordelt på ca. 230 grupper af vand- og afløbsprodukter. ¾ af disse produktgrupper vil med forslaget kunne undvære at få en dansk godkendelse fremover.

Ophævelsen af godkendelseskravet betyder en væsentlig administrativ lettelse og medføre en besparelse af såvel tid som penge for producenterne af vand- og afløbsprodukter, idet producenter ikke skal afvente en godkendelse og bruge penge på at indhente en sådan. Lempelsen vil være til gavn for både danske og udenlandske producenter. Forslaget vil betyde, at Danmark vil være på forkant med implementeringen af de EU-krav, der stilles fra 2006, hvor kravene til byggematerialer i kontakt med drikkevand i EU antages at være fuldt harmoniseret.

Arbejdsgruppen anbefaler i forlængelse heraf, at såfremt målet om harmoniserede standarder i 2006 på EU-niveau ikke nås, bør der tages et dansk initiativ til at undersøge mulighederne for at åbne adgangen til det danske marked eventuelt i form af en ensidig dansk godkendelse af visse produkter fra lande, hvis vand- og kloaksystemer har tilsvarende standard som det danske vand- og kloaksystem.

Arbejdsgruppen anbefaler ligeledes en række forenklinger af proceduren i forbindelse med godkendelse af produkter, som fortsat skal godkendes (dvs. produkter, som er i forbindelse med drikkevand). Forslagene vil hver især medføre en besparelse af tid og penge for producenterne:

- Tidsbegrænsningen i godkendelsernes gyldighedsperiode ophæves. Dvs. en producent skal ikke længere søge fornyelse af sin produkttilladelse hver tredje år. Kun hvis produktet ændres, skal der indhentes en ny tilladelse.
- Der gives mulighed for, at én godkendelse har virkning for flere produkter inden for en produktserie. Det vil f.eks. være relevant for armaturer med samme egenskaber i en badeværelsesserie.
- Den administrative procedure i Miljøstyrelsen forenkles, således at sagsbehandlingstiden for en VA-godkendelse forkortes fra 12 til 11 måneder.

Smidigere faggrænser mellem håndværkere

Både på el- og vvs-områderne er der i dag visse arbejder, som private må udføre. F.eks. må enhver forbruger udskifte almindelige afbrydere og stikkontakter uden jordbøsning samt opsætte og nedtage lamper i boligen.

Den gældende lovgivning er begrundet med sikkerhedshensyn. Det er arbejdsgruppens opfattelse, at det virker ulogisk, at andre håndværkere end de autoriserede på el- og vvs området ikke skulle kunne udføre de arbejder, som allerede i dag må udføres af private. Dvs. hvor man i forvejen har vurderet, at den sikkerhedsmæssige risiko er minimal.

Arbejdsgruppen anbefaler en ændring af de gældende regler, så andre håndværkere end autoriserede elinstallatører og autoriserede gas-, vand og sanitetsmestre må udføre de former for reparationer og udskiftninger, som det i dag er tilladt for private at udføre.

Arbejdsgruppens forslag medfører en besparelse for forbrugeren i både tid og penge. I dag er forbrugeren ofte tvunget til at tilkalde flere håndværkere, hvis forbrugeren ikke selv har lyst til/mulighed for at foretage de reparationer, som forbrugeren selv må foretage.

1. Konkurrencen i dansk byggeri

1.1. Konkurrencen på byggeområdet generelt

Det har igennem flere år været indikatorer, der peger i retning af, at byggeriet i Danmark generelt set er dyrt. Byggeriet er et hjemmemarkedserhverv. Byggepladserne ligger inden for landets grænser. Desuden er erhvervet præget af danske standarder. Lokale virksomheder opnår i kraft af nærheden og kendskabet til traditioner mv. fordele. Sådan er det også i andre lande. Men det får større betydning, jo mindre markedet er, og Danmark udgør et lille marked.

Det indre marked har i andre sektorer betydet en skærpet konkurrence. Konkurrencen har ikke haft nogen reel betydning for byggeriet endnu. Og der er en række indikatorer, som peger på, at branchen har en svag konkurrence.

Byggebranchen er meget brancheopdelt. De virksomheder, der opererer på byggeområdet er typisk organiseret i laug/foreninger. Hver branche har sit laug (murer, maler, glarmester, tømrer og snedker) eller forening (entreprenør, vvs-installatører og elinstallatører), og der er ikke tradition for at gå ind på hinandens områder. På nogle områder forhindrer offentlig regulering, at brancherne "overlapper".

Det synes at fremgå, at byggepriserne i Danmark er højere end i vore nabolande. Internationale sammenligningstal fra EU synes at vise, at de

danske bygge- og anlægspriser ligger 10-25 % højere end priserne i andre europæiske lande. Se tabellen nedenfor⁴.

Tablet 1: Dansk prisniveau for investeringsgoder i forhold til EU9, gennemsnit 1999 - 2000

Varegruppe	Dansk prisindeks i forhold til EU9 (EU9=100)	
	1999	2000
Boligbyggeri	127	130
Erhvervsbyggeri	114	117
Anlægsarbejde	109	109

Anm.: EU9 består ud over Danmark af Sverige, Finland, Tyskland, UK, Holland, Belgien, Frankrig og Italien.

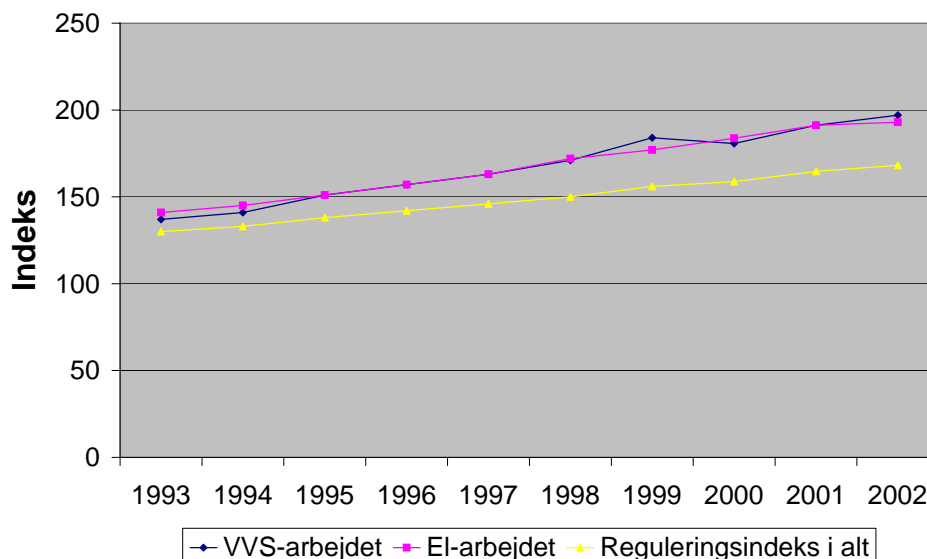
Af de samme sammenligningstal fremgår det, at de nordeuropæiske lande Holland, Sverige, Tyskland og Danmark ligger over gennemsnittet i begge år, og Danmark ligger højest af disse.

1.2. Konkurrencen på områderne vedrørende el og vvs

Ses der isoleret på priserne inden for elarbejde og vvs-arbejde fremgår det, at prisudviklingen her understøtter det høje prisniveau i Danmark.

Priserne på el- og vvs-arbejde er inden for de seneste 10 år steget med hhv. 44 og 37 pct., mens det samlede byggeindeks kun er steget med 29 pct., jf. figur 1. I samme periode har den generelle prisudvikling i samfundet været noget mere afdæmpet, idet forbrugerprisindekset kun er steget med 22 pct. el og vvs-arbejde er altså blevet relativt dyrere de sidste 10 år, både i forhold til andet byggearbejde, og i forhold til den generelle prisudvikling.

Figur 1: Udviklingen i priserne på el- og vvs-arbejde

⁴ Konkurrenceredegørelse 2003.

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken, Byggeri og boligforhold, BYG5: Reguleringsindeks for boligbyggeri (1.1. 1987=100) efter arbejde og art.

Det fremgår, at for el-arbejdet er det primært en stigende arbejds løn, der har bidraget til prisstigningerne, mens materialerne og arbejds lønnen for vvs-arbejdet er steget i nogenlunde samme takt, jf. tabel 2.

Tabel 2: Udviklingen i priserne på vvs- og el-arbejde

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
VVS-arbejde i alt	137	141	151	157	163	171	184	181	191	197
Materialer	141	145	156	163	168	178	192	187	198	204
Arbejds løn	122	126	131	133	141	146	152	157	163	170
El-arbejde i alt	141	145	151	157	163	172	177	184	191	193
Materialer	130	132	139	145	149	151	153	160	166	166
Arbejds løn	165	173	176	180	194	214	227	234	244	250

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken, Byggeri og boligforhold, BYG5: Reguleringsindeks for boligbyggeri (1.1. 1987=100) efter arbejde og art

Produktivitet

Høje byggepriser er en indikator på manglende konkurrence, og når konkurrencen er svag, er der ikke et pres for effektivisering.

Den manglende effektivisering giver sig udslag i en meget lav produktivitetsudvikling, som er i bund i forhold til såvel andre danske brancher som tilsvarende branche i udlandet⁵.

Produktivitetsvæksten i bygge- og anlægssektoren i Danmark har været lav siden midten af 1980'erne. I perioden 1987-2001 er bygge- og anlægssektorens totalfaktorproduktivitet faldet med i gennemsnit 1,4 pct. om året.⁶

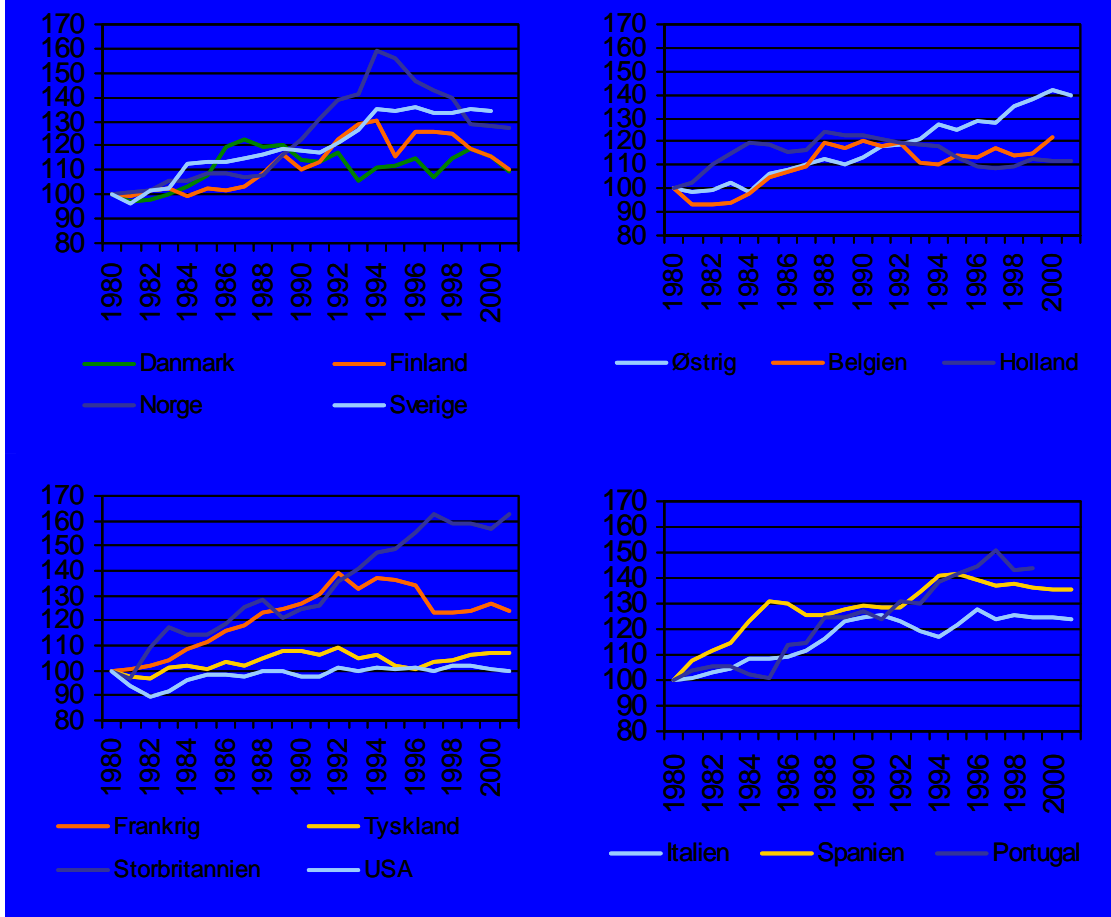
Danmark har i perioden 1981-2000 haft en årlig gennemsnitlig vækst i arbejdsproduktiviteten i bygge- og anlægssektoren på ca. det halve af gennemsnittet for de fem førende lande. Således har Storbritannien, Portugal, Østrig, Sverige og Norge haft en gennemsnitlig årlig vækst i arbejdsproduktiviteten på ca. 1,8 pct., hvor væksten i Danmark var på 0,8 pct.

Svag produktivitetsvækst i bygge- og anlægssektoren er ikke et isoleret dansk problem. Lande som Holland, Tyskland og USA har haft en lav produktivitetsudvikling, mens Sverige, Østrig og især Storbritannien har haft pæne stigninger i arbejdsproduktiviteten, jf. fig. 2.

⁵ International benchmarking af dansk erhvervsliv, september 2000.

⁶ Vækstredøgørelsen 03 – analyser, december 2003

Figur 2   **Udvikling i arbejdskraftproduktiviteten i bygge- og anlægssektoren i udvalgte lande 1980-2001, 1980=100**

Anm.: Arbejdsproduktiviteten er beregnet som værditilvækst i faste priser divideret med den samlede beskæftigelse. For Tyskland er der databrud i 1991.

Kilde: OECD, STAN databasen.

2. Krav til byggeri og byggeprodukter (VA-godkendelser)

2.1. Regelgrundlag

2.1.1. Danske regler

Byggeområdet er et område med mange og komplicerede regler. Området er reguleret både via dansk lovgivning og via EU-lovgivning. Hertil kommer, at området involverer en række forskellige myndigheder.

De danske regler for byggeri findes hovedsagelig i byggeloven⁷. Loven er en rammelov, der indeholder de grundlæggende regler og principper om opførelse, indretning og vedligeholdelse af byggeri dvs. både selve bygningskonstruktioner og byggematerialer. Lovens formål er bl.a. at sikre,

⁷ Økonomi- og Erhvervsministeriet, Lovbekendtgørelse nr. 452 af 24 juni 1998 med senere ændringer.

at byggeriet udføres og indrettes, så det giver tilfredsstillende forhold i brand-, sikkerheds- og sundhedsmæssig henseende og at sikre, at bebyggelse får en tilfredsstillende kvalitet under hensyn til den tilsigtede brug. Det følger af byggeloven, at et byggearbejde forudsætter byggetilladelse fra kommunalbestyrelsen. Økonomi- og erhvervsministeren kan fastsætte mere detaljerede regler om kravene til byggeriet og byggetilladelsen.

De mere tekniske krav til byggerier fremgår af bygningsreglementerne (bekendtgørelser); - bygningsreglementet 1995 (BR 95) og bygningsreglementet for småhuse 1998 (BR-S 98). Bygningsreglementerne indeholder de nærmere regler for anmeldelse og ansøgning om byggetilladelse. Endvidere indeholder bygningsreglementerne de tekniske forskrifter for bl.a. bygningers indretning, konstruktioner, materialer, brandforhold, varmeisolering, installationer, indeklime, ventilation, ildsteder og skorstene. Reglementerne fastslår overordnet, at materialer skal være holdbare og egnede til formålet.

Reglementerne henviser på nogle områder til nogle mere detaljerede systemstandarder. Disse udarbejdes af Dansk Standard og skal overholdes. De indeholder den tekniske beskrivelse af, hvorledes hver enkelt konstruktion/system skal udføres. Det følger af bygningsreglementerne, at Dansk Standard har systemstandarder på flere hovedområder: Konstruktioner og installationer.

Det fremgår f.eks. af bygningsreglementerne, at installationer for vand og afløbsinstallationer skal udføres, så de svarer til DS 439 (norm for vandinstallationer) og DS 432 (norm for afløbsinstallationer), jf. nærmere afsnit 2.1.3.1.

Fabriksfremstillede produkter, som skal indgå i eller tilsluttes til et vandinstallation/-system eller afløbsinstallation/-system, skal forinden have en såkaldt VA-godkendelse⁸. VA-godkendelser udstedes af ETA-Danmark A/S,⁹ jf. nærmere afsnit 2.1.3.2.

Der gælder endvidere en godkendelsesordning for materialer og konstruktioner – den såkaldte MK-godkendelse, Ordningen omfatter enkelte typer byggematerialer og konstruktioner vedrørende dels beklædningsmaterialers brandmodstandsevne og dels vandtætning i vådrum af bl.a. skeletvægge af træ¹⁰.

---

⁸Jf. Byggestyrelsens cirkulære af 20. august 1986 om godkendelsesordninger for materialer og konstruktioner m.v. til byggeri og for materiel m.v. til vand- og afløbsinstallationer.

⁹ Jf. byggelovens § 28, stk. 2.

¹⁰Jf. Byggestyrelsens cirkulære af 20. august 1986, bygningsreglement 1995, kapitel 6.7.5, stk. 3, og kapitel 7.4, stk. 2, samt bygningsreglement for småhuse, afsnit 4.3.8 og 4.6.2].

For så vidt angår drikkevand er ligeledes fastsat regler i vandforsyningsloven¹¹ og bekendtgørelse om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg.¹² Disse bestemmelser har til formål at sikre kvaliteten af drikkevand, herunder at sikre, at der ikke afgives stoffer fra distributionssystemet, som forringer sundhedsbeskyttelsen. Reglerne udstedes af Miljøministeriet, Miljøstyrelsen.

Endelig kan nævnes SBI-anvisningerne fra By- og Byg (Statens Byggeforskningsinstitut). Disse anvisninger er praktiske beskrivelser af, hvordan man kan lave f.eks. et badeværelse, der opfylder alle gældende krav.

Til illustration er det neden for i boksen vist samspillet mellem nogle af byggelovgivningens regler ved etablering af et nyt badeværelse:

Boks. 1: Etablering af et badeværelse

Badeværelset skal opfylde bestemmelserne i BR95/BR-S98 vedr. gulvkonstruktioner, vinduesstørrelser, udluftning mv.

- De elektriske installationer skal opfylde kravene i stærkstrømsbekendtgørelsen, elektriske installationer
- Der kan benyttes materialer, der kræves godkendt efter Erhvervs- og Boligstyrelsens MK-godkendelser
- Installationer skal opfylde DS 439 Norm for vandinstallationer og DS 432 Norm for afløbsinstallationer
- De enkelte armaturer mv. skal være VA-godkendt.

Det er som nævnt kommunerne, der administrerer byggeloven og bygningsreglementerne. Dvs. et byggeri skal som hovedregel have en kommunal byggetilladelse, inden det sættes i gang.¹³ Byggetilladelsen meddeles efter ansøgning, der skal være vedlagt en beskrivelse af byggearbejdet, situationsplan og tegninger af byggearbejdet. I småhuse kan man dog modernisere f.eks. et badeværelse uden kommunal tilladelse eller anmeldelse, men man skal også i dette tilfælde opfylde bygningsreglementet.

I alle tilfælde er det ejeren, der har ansvaret for, at et byggeprojekt er lovligt.

2.1.2. EU-regler (byggevedirektivet)

Historisk set har kravene til byggeriet afspejlet de lokale forhold og byggeskik i de enkelte lande. Dette har ført til, at kravene til byggeri,

¹¹ Miljøministeriet, Lovbekendtgørelse nr. 130 af 26. februar 1999 med senere ændringer

¹² Miljøministeriet, Bekendtgørelse nr. 871 af 21. september 2001

¹³ Jf. byggelovens § 16, samt kapitel 1.3 bygningsreglement 1995, og afsnit 1.2 bygningsreglement for småhuse 1998

herunder til byggematerialer, er nationale. Herved er markederne blevet sværere at komme ind på for udenlandske producenter, samtidig med at de nationale virksomheder har haft vanskeligt ved at afsætte/ekspandere ud over grænserne.

I en hvidbog om det indre marked fra 1985 blev der peget på, at der skal lægges særlig vægt på at fjerne de tekniske handelshindringer, som afspejles ved nationale standarder, tekniske godkendelser og andre tekniske specifikationer og bestemmelser. Da kravene er forskellige i de enkelte EU-lande, udgør de en hindring for samhandlen inden for fællesskabet. Dette har ført til, at Rådet har vedtaget flere direktiver på området med det formål at tilnærme medlemsstaternes lovgivning til hinanden. Således har Rådet vedtaget det såkaldte Byggevaredirektiv¹⁴. Direktivet omfatter alle byggevarer, der produceres for at blive anvendt permanent i en bygning eller et anlægsarbejde herunder byggevarer i kontakt med drikkevand, f.eks. ventiler, armaturer, varmtvandsbeholdere m.v. Enkelte specielle byggematerialer er dog omfattet af andre standardiseringsdirektiver, jf. f.eks. Lavspændingsdirektivet¹⁵, som indeholder regler for elektriske byggematerialer og Drikkevandsdirektivet¹⁶, som bl.a. opstiller krav til kvaliteten af drikkevand ved forbrugerens vandhane.

Byggevaredirektivet stiller væsentlige krav om ydeevnen af den færdige bygning/anlæg. En byggevare skal leve op til ét eller flere af de væsentlige krav, afhængigt af, hvad varen skal bruges til.

Boks 2: Byggevaredirektivets væsentlige krav til byggeriet

Krav til:

- Mekanisk modstandsdygtighed og stabilitet
- Brandsikring
- Hygiejne, sundhed og miljø
- Sikkerhed ved anvendelsen
- Beskyttelse mod støjgener
- Energibesparelser og varmeisolering

Forbindelsen mellem de væsentlige krav og byggevaren er lagt fast i enten en harmoniseret standard eller en europæisk teknisk godkendelse.

¹⁴ Rådets direktiv af 21. december 1988 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lov og administrative bestemmelser om byggevarer (89/196/EØF). Direktivet trådte i kraft i Danmark den 27. juni 1991.

¹⁵ Rådets direktiv af 19. februar 1973 om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om elektrisk materiel bestemt til anvendelse inden for visse spændingsgrænser (73/23/EØF).

¹⁶ Rådets direktiv 98/83/EF af 3. november 1998 om kvaliteten af drikkevand.

Boks 3: Harmoniserede standarder og europæiske tekniske godkendelser

En **harmoniseret standard** defineres som en teknisk specifikation, som er vedtaget i CEN (de europæiske standardiseringsorganisationers organisation) efter mandat fra Kommissionen. Den tekniske specifikation er en liste over egenskaber/krav til ydeevne, som produktet skal opfylde.

En **europæisk teknisk godkendelse** er en teknisk vurdering, der anerkender, at en leverandørs bestemte produkt opfylder direktivets krav og kan bruges til en bestemt opgave. Vurderingen sker på grundlag af retningslinier, der er fastsat efter mandat fra Kommissionen.

Til forskel fra produkter, der produceres i overensstemmelse med harmoniserede standarder kan produkter, der produceres i overensstemmelse med europæiske tekniske godkendelser beskrives, som produkter, der godkendes efter en særlig nem procedure. Der er tale om bestemte produkter, der godkendes til en bestemt/afgrænset brug. F.eks. er der udstedt europæisk teknisk godkendelse til murankre. Europæisk tekniske godkendelser anvendes på områder, hvor der ikke laves harmoniserede standarder.

Byggevarer, der opfylder kravene i en harmoniseret standard eller en europæisk teknisk godkendelse, skal CE-mærkes. CE-mærkede byggevarer kan sælges i alle medlemslande uden at skulle underkastes nye prøver i medlemslandene i den udstrækning byggevarerne opfylder det pågældende lands krav til byggevarerne. På de områder, hvor der findes harmoniserede standarder eller europæiske tekniske godkendelser, er CE-mærket obligatorisk, hvis byggevareren skal sælges. Omvendt betyder CE-mærket altså samtidig, at man i Danmark ikke kan kræve en særlig dansk VA-godkendelse af CE-mærkede produkter.

2.1.3. Særlige regler for vand- og afløbsinstallationer – VA-godkendelser

Som nævnt i afsnit 2.1.1. medfører de gældende regler for vand- og afløbsinstallationer, at der stilles krav til såvel installationernes indretning (ved systemstandarder) som materiellet (VA-godkendelser), som indgår heri.

2.1.3.1. Reglerne for installationer

Installationer for vand/afløb skal udføres i overensstemmelse med hhv. DS 439, norm for vandinstallationer og DS 432, norm for afløbsinstallationer.¹⁷

Normen for *vandinstallationer* DS 439 gælder, når der er tale om vandinstallationer, der er tilsluttet almene vandforsyninger, mindre ikke-almene anlæg samt visse regnvandsanlæg. Når der udføres installationer til

¹⁷ Jf. BR 1995, jf. 12.4. og 12.5, og BR-S 1998, jf. 7.4 og 7.5.

vandinstallationer, skal normreglerne følges. F.eks. følger det af den nævnte norm, at vandinstallationer skal dimensioneres og udføres således, at der opnås en tilfredsstillende vandforsyning ved de enkelte tapsteder under hensyntagen til forsyningsforholdene og til installationernes og bygningens anvendelse og vandforbrug.

Normen for *afløbsinstallationer* DS 432 gælder for afløbsinstallationer til bortledning af spildevand, regnvand og drænvand samt for afløbsinstallationer for møddingvand, ajle og gylle. Heraf følger det, at afløbsinstallationer skal udføres således, at der opnås en tilfredsstillende bortledning af det tilførte afløbsvand under hensyntagen til tilslutningsforholdene og omgivelserne samt til installationens, grundens og bygningens forudsatte anvendelse. Det gælder f.eks. også, at afløbsinstallationerne skal udføres tætte mod utilsigtet ind- og udtrængning af vand.¹⁹

2.1.3.2. VA-godkendelser

Som nævnt i afsnit 2.1.1 og 2.1.2 skal fabriksfremstillede produkter, der indgår i eller tilsluttes vand- eller afløbsinstallationer enten:

- have en VA-godkendelse, eller
- være forsynet med CE-mærke, der viser, at produkterne stemmer overens med en harmoniseret standard eller en europæisk teknisk godkendelse.

Hvad er en VA-godkendelse?

En VA-godkendelse tjener til dokumentation for, at produktet opfylder myndighedernes funktionskrav i form af tekniske krav, hygiejniske krav og toksikologiske krav til at indgå i et vand- eller afløbssystem.

Der findes i dag 230 produkttyper, der kræver en VA-godkendelse.²⁰ De produkttyper, der i dag ikke kræver VA-godkendelse er typisk undtaget herfra på grund af et begrænset overfladeareal i kontakt med drikkevand. En løbende opdateret liste angiver en række produkter, som er undtaget fra godkendelsesordningen. På listen er f.eks. rør og fittings af varmforsinket stål, loddefittings, pakmaterialer. Den samlede liste fremgår af rapportens bilag [indsæt bilag nr.].

For VA-godkendelserne opereres med følgende 3 hovedprodukttyper:

- **Vand**, herunder vandrørssystemer, lodde- og gevindskæremidler, blandearmaturer, vandanlæg, beholdere, ventiltyper.
- **Afløb**, herunder afløbssystemer, afløbskomponenter, tætningsringe, anboringsbøjler, vandklosetter, bideter, gulv afløb, olie-, benzin- og fedtudskillere, spildevand- og regnvandssystemer.

¹⁹ Jf. normens afsnit 2.1. og 2.1.2.3.

²⁰ Der findes ca. 1.800 produktgodkendelser.

- **Maskiner og apparater**, herunder filtersystemer, varmtvandsproducerende vekslere og beholdere, vaske- og opvaskemaskiner til erhverv, vaskeanlæg, kaffe-, drikke- og isterningmaskiner.

Godkendelser af produkter vedrørende drikkevand koncentrerer sig bl.a. om vandledninger og formstykker af plast, armaturer, loddemetaller og skæreolier, slanger til drikkevandsinstallationer, filtre til drikkevandsinstallationer, vandbehandlingsanlæg, koldt- og varmtvandsdrikkeautomater samt isterningmaskiner.

Alle VA-godkendelser udsendes løbende til kommunerne og supplerer bygningsreglementerne og skal lægges til grund ved myndighedernes behandling af byggesagerne på samme måde som bestemmelserne i bygningsreglementerne.

Specielle VA-systemer med produkter, som ikke alle er omfattet af VA-godkendelsesordningen, skal forelægges den stedlige myndighed til godkendelse. Dette gælder for produkter, der er særligt udformet til brug for en enkelt opgave – f.eks. et specielt kloaksystem med specielle samlinger og med en række komponenter, hvoraf nogle er godkendt og andre opbygget til den konkrete sag. Kommunen skal i så fald godkende det konkrete system.

Hvor kan man få en VA-godkendelse?

ETA-Danmark A/S udsteder VA-godkendelser.²¹

ETA-Danmark A/S blev oprettet i 1991 mhp. at udstede Europæiske Tekniske Godkendelser (ETA-er), jf. beskrivelsen i afsnit 2.1.2. Samtidig med oprettelsen af selskabet fik ETA-Danmark A/S ligeledes overført kompetencen til at varetage de nationale godkendelsesordninger på vand og afløbsmateriel (VA) samt materialer og konstruktioner (MK) efter bemyndigelse fra Erhvervs- og Boligstyrelsen.

Hvad omfatter en VA-godkendelse og hvad koster en VA-godkendelse ?

Gebyr til ETA-Danmark A/S udgør i størrelsesordenen 5.000 til 11.000 kr. (excl. moms). Såfremt der tillige er behov for laboratorieundersøgelser, kan den samlede pris typisk blive 100.000-160.000 kr. (excl. moms)

Gebyret til ETA-Danmark A/S var oprindeligt fastlagt for en godkendelsesperiode på 5 år. Gebyret blev udregnet efter gennemsnitligt anvendt tidsforbrug pr. sag. Da godkendelsesperiodens længde blev ændret fra 5 år til 3 år, blev gebyret for godkendelserne reduceret. I forbindelse med den løbende harmoniseringsproces vil der være situationer, hvor godkendelsesperioden skal reduceres til 1 eller 2 år - afhængig af overgangsperiodens udløb. Gebyret for 1 og 2 årige godkendelser - både nye

---

²¹ Jf. byggelovens § 28, stk. 2.

og fornyede godkendelser - bliver reduceret med 20 % i forhold til det 3-årige godkendelsesgebyr.

Gebyret for en fornyelse af en godkendelse er det samme, som ved oprettelse af en ny sag. Der er ingen reduktion i gebyret - uanset om der er ændringer eller ej.

For produkter, som er i berøring med drikkevand, involverer godkendelsesproceduren udover ETA-Danmark A/S såvel Dansk Toksikologisk Center som Teknologisk Institut eller et andet tilsvarende institut. Ved anmodning om godkendelse af et af de nævnte produkter videresendes sagen først til Dansk Toksikologisk Center, som på baggrund af oplysninger, der indhentes fra producenten om sammensætning af stofferne i produktet, udarbejder et undersøgelsesprogram. Før produktet testes, skal undersøgelsesprogrammet godkendes af Miljøstyrelsen. Producenten sørger herefter selv for at få udført testen, f.eks. hos Teknologisk Institut eller et andet tilsvarende institut. Testresultaterne sendes via Dansk Toksikologisk Center til Miljøstyrelsen, der foretager den endelige accept/afvisning af produktet. Accepteres produktet meddeles dette til ETA-Danmark A/S, som efterfølgende kan igangsætte den resterende godkendelsesprocedure.

For udenlandske produkter gælder det, at i den udstrækning benyttelsen af et aktuelt produkt kræver en VA-godkendelse, skal produktet også have en dansk VA-godkendelse, uagtet at produktet er godkendt i andre lande til drikkevandsinstallation. Dette skyldes, at kravene til fabriksfremstillede produkter og til installationer er forskellige fra land til land.

I den udstrækning producenten/importøren over for den danske udsteder af VA-godkendelser (ETA-Danmark A/S) kan påvise, at det aktuelle produkts tekniske og hygiejniske specifikationer er i overensstemmelse med de danske krav for en VA-godkendelse, kan en VA-godkendelse udstedes uden yderligere afprøvning.

I almindelighed anvendes underliggende udenlandsk rapportmateriale, prøvningsresultater m.v. vedrørende de fysiske og mekaniske karakteristika, der er udført på et akkrediteret laboratorium eller på anden måde anerkendt som grundlag for en dansk godkendelse. Det betyder, at en udenlandsk producent, der vil ind på det danske marked, ikke mødes af et krav om, at sådanne laboratoriuundersøgelser skal gentages på et dansk laboratorium.

På området for produkter vedrørende kvaliteten af drikkevand udstedes ikke godkendelser på grundlag af et andet lands rapportmateriale og prøvningsresultater, da der som tidligere nævnt ikke stilles de samme betingelser for godkendelse fra land til land. De nationalt fastsatte

godkendelsesbetingelser hører i høj grad sammen med den vandkvalitet og traditionerne for vandforsyning, der er i det pågældende land.

Sagsbehandlingstiden

Selve sagsbehandlingstiden for en dansk godkendelse er 4 – 6 uger, men kortere behandlingstider på 1 – 3 uger kan forekomme under forudsætning af, at det tekniske og sundhedsmæssige baggrundsmateriale er klart, så der ikke skal foretages yderligere undersøgelser. Samlet set vil laboratorieundersøgelser i eget regi eller på et akkrediteret laboratorium og selve sagsbehandlingstiden hos ETA-Danmark A/S i alt kunne vare ca. 1 år.

Hvor lang tid gælder en VA-godkendelse?

En VA-godkendelse gælder typisk i 3 år, men cirkulæret giver mulighed for, hvis erfaringerne inden for et konkret område endnu ikke er tilstrækkelige, at en godkendelse kan udstedes forsøgsvis for en kortere periode²². ETA-Danmark A/S oplyser, at der ikke har været behov for at udnytte denne mulighed.

Gældende godkendelser kan på et hvilket som helst tidspunkt tages op til fornyet overvejelse, nægtes fornyet eller tilbagekaldes:

- hvis der fremsættes, ændres eller ophæves bestemmelser på det pågældende område,
- hvis det godkendte produkt ændres på en sådan måde, at det har betydning for de forhold, som er omfattet af godkendelsen,
- hvis det ved den løbende kontrol i forbindelse med godkendelsen eller på anden måde påvises, at det godkendte produkt ikke længere opfylder de stillede krav, eller
- hvis brugen af det godkendte produkt viser sig at have uacceptable virkninger for produktet eller dets omgivelser.

Hvor mange VA-godkendelser udsteder ETA-Danmark A/S?

I 2002 udgjorde omsætningen fra gebyrer for ETA-Danmark A/S på VA-området 3.735.000 kr., og prognosen for 2003 er 3.040.000 kr.

Hovedparten af omsætningen lå på danske produkter. De 3 største udenlandske kunder var Sverige, Tyskland og Italien med en beregnet omsætning for 2002 på henholdsvis 291.000/137.000/120.000 kr.

I 2002 indgik 182 nye sager og 532 fornyelser. 64 af sagerne, heraf 17 nye sager, havde også et sundhedsmæssigt aspekt. Desuden blev 70 blandearmaturer undersøgt for afgivelse af metallerne bly og cadmium til drikkevandet. 79 sager endte uden godkendelse. I tabellen neden for er angivet de forskellige begrundelser for, at de 79 sager ikke er endt med en godkendelse.

---

²² Byggestyrelsens cirkulære af 20. august 1986 om godkendelsesordninger for materialer og konstruktioner m.v. til byggeri og for materiel m.v. til vand og afløbsinstallationer.

Boks 4: Sager endt uden godkendelse

Ikke godkendelse, fordi:	fordeling
Sagen opgives på grund af for høje prøveomkostninger i forhold til det forventede salg	44 sager
De nødvendige oplysninger ikke kunne fremskaffes hos producenten	10 sager
Produktet kunne ikke opfylde de stillede godkendelseskrav	25 sager

Note: Der er tale om et skøn over tallene for fordelingen foretaget af ETA- Danmark A/S.

ETA-Danmark A/S har overfor arbejdsgruppen oplyst, at høje prøveomkostninger inden den egentlige godkendelsesprocedure kan begynde skræmme primært mindre virksomheder, da beløbene kan være høje i forhold til en forventet omsætning og fortjeneste. Gruppen er den største af de 3 grupper.

Fremskaffelse af nødvendige oplysninger udgør en lille del af de sager, som ikke ender med en godkendelse, da der som regel kan fremskaffes oplysninger. Det sker dog, at ansøgere ikke kan få tilstrækkelig dokumentation hos udenlandske fabrikker og derfor opgiver sagen.

Den sidste gruppe af sager, som ikke ender med en godkendelse, skyldes at ansøger ikke kan opfylde de stillede godkendelseskrav efter dansk byggelovgivning. Her kan det være f.eks. varmtvandsbeholdere og indbygningsarmaturer.

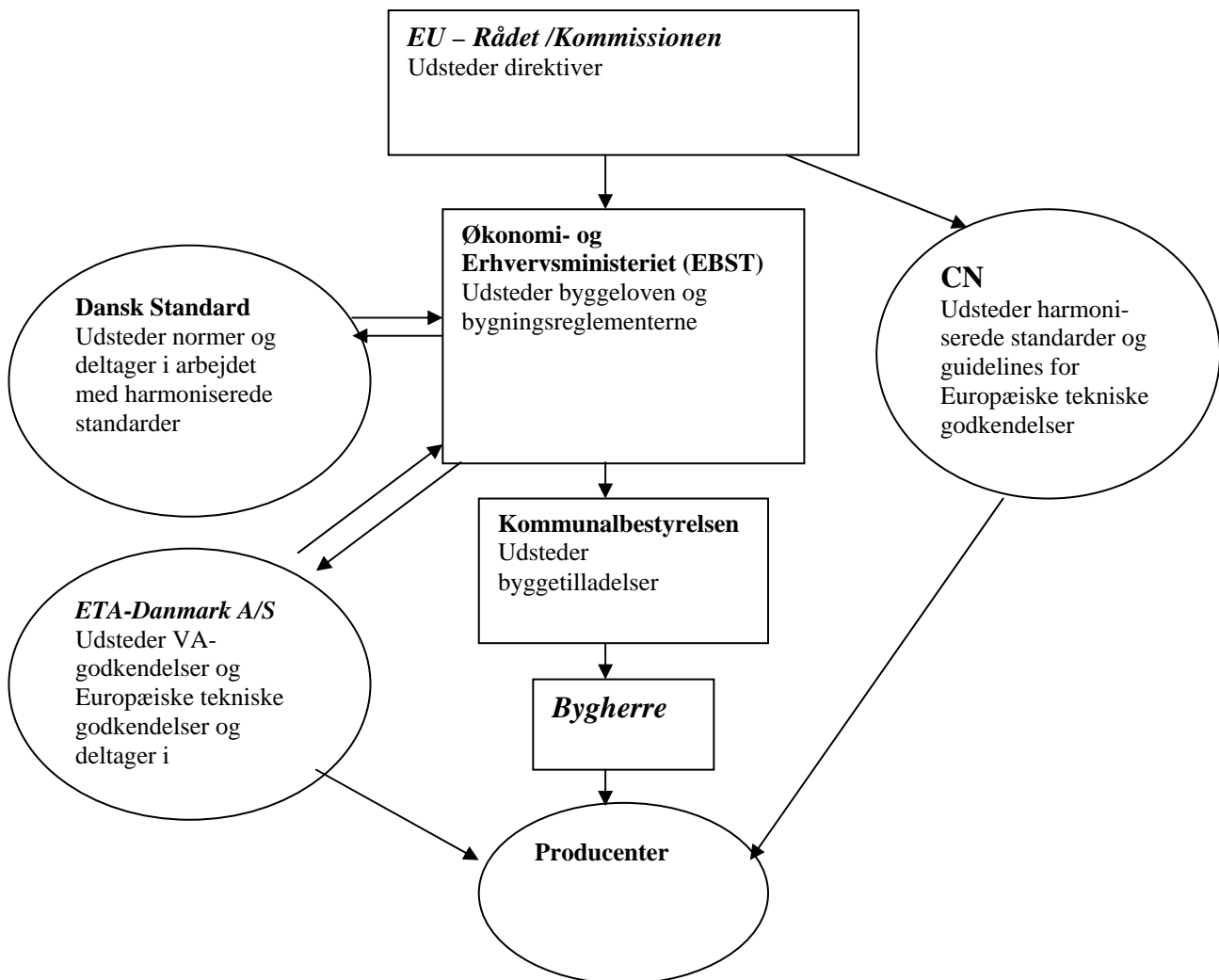
Sagstyper

I tabellen nedenfor fremgår det, hvordan sagerne nogenlunde fordeler sig på de 3 sagskategorier.

Boks 5: Kategorier af godkendelser

Typen af godkendelserne vedrører:	%-vis andel af sager
Vandområdet	60 – 70 %
Afløbsområdet	15 – 20 %
Maskiner og apparater	10 – 15 %

2.1.4. Oversigt over regler og aktører

2.2. Reglernes bagvedliggende hensyn

Det helt overordnede formål med reguleringen på byggeområdet er at sikre, at bygninger/installationer mv. i henseende til brand, sikkerhed og sundhed frembyder tilfredsstillende tryghed mv. Herudover skal bygge-loven fremme foranstaltninger, der kan øge byggeriets produktivitet samt modvirke unødvendigt ressource- og råstofforbrug i bebyggelser.

De nationale godkendelsessystemer – i Danmark og i mange andre EU-medlemsstater - er indført for at sikre, at de benyttede komponenter og materialer, der indgår i vand- og afløbsinstallationer, overholder en række krav, der hovedsageligt skal varetage sikkerheds- og sundhedsmæssige krav. Men også hensynet - at undgå miljømæssige forureninger gennem mange år fra ødelagte afløbsledninger i jord - indgår som en vigtig parameter.

Drikkevandet skal ved forbrugers aftapningshane opfylde bestemte kvalitetskrav, så der ikke opstår risiko for gener eller egentlige sygdomme. Vandinstallationer skal endvidere udføres således og af sådanne materialer, at vandet ikke får generende lugt, smag og misfarvning.

Det fremgår af regeringens strategi for sundhed- og miljøfaktorer "Miljø og sundhed hænger sammen", som blev offentliggjort den 24. juni 2003, at et af de 10 prioriterede områder er beskyttelsen af grundvand og drikkevand. Beskyttelse af grundvandet er højt prioriteret, da omkring 99 % af drikkevandet i Danmark udgøres af næsten ubehandlet grundvand. Det danske drikkevand er generelt af god kvalitet.

Det fremgår endvidere af regeringens strategi, at den nuværende nationale ordning for godkendelse af produkter, som er i berøring med drikkevand, vil blive afløst af den omtalte europæiske ordning, og at det derfor er hensigten, at Erhvervs- og Boligstyrelsen sammen med Miljøstyrelsen skal foretage en revurdering af de nuværende nationale godkendelser for at sikre et højt beskyttelsesniveau og for at sikre, at der ikke afgives metaller fra installationer i koncentrationer, der overstiger drikkevandskravene.

Når strategien alene omtaler afgivelse af metaller fra installationer, er det ud fra en vurdering af, at VA-godkendelserne i dag allerede sikrer drikkevandskvaliteten tilfredsstillende for andre forureninger.

2.3. Hvordan begrænser reglerne konkurrencen

Kravene til byggevarer er primært nationalt fastsat, da der på mange byggevarer endnu ikke er fastsat europæiske harmoniserede standarder. De nationale regler skal sikre hensyn til sundhed og sikkerhed, men i realiteten virker reglerne samtidig som tekniske handelshindringer mellem landene. Således skal en producent af en byggevare have sit produkt godkendt i samtlige de medlemslande, man ønsker at sælge sit produkt i, hvilket er dyrt og tager lang tid. Det betyder samtidig, at en producent vil være tilbageholdende med at introducere sit produkt i mange lande.

Byggevaredirektivet er for en række produktgruppers vedkommende ikke implementeret. Konsekvensen af dette er, at det indre marked ikke fungerer for disse byggevarer. Dette er en barriere for konkurrencen. Typisk vil reglerne i de enkelte lande stille de nationale producenter bedre i konkurrencen, fordi indenlandske producenter i mange tilfælde har haft indflydelse på udformningen af de nationale standarder. For et lille land som Danmark spiller dette forhold en særlig rolle, fordi der er en lille mængde varer at fordele de særlige udgifter til VA-godkendelser på. Det gør det mindre tillokkende at prøve at tilpasse varer fra andre lande til danske krav.

F.eks. skal et blandingsbatteri til en håndvask være VA-godkendt. Det betyder, at et blandingsbatteri med godkendelse fra f.eks. de tyske myndigheder ikke uden videre kan bruges her i landet, da de tyske krav afviger fra de danske.

Godkendelse kan evt. meddeles på grundlag af allerede foreliggende oplysninger om materiellet, f.eks. rapporter fra udenlandske prøvningsinstitutter.

Prisen for en godkendelse ligger i størrelsesordenen 5.000 – 11.000 kr., hvortil kommer selve prøvningsomkostningerne på op til 150.000 kr. for et importeret blandingsbatteri, der ønskes solgt her i landet. Hvis der er tale om en mindre serie, vil prisen i visse tilfælde ikke kunne bære den heraf følgende prisstigning – og vil derfor ikke blive importeret.

De fælles europæiske standarder – de harmoniserede standarder - er afgørende i forhold til at få det indre marked til at fungere på byggevarerområdet. Grundlaget for fælles standarder er byggevaredirektivet. Det er imidlertid et problem, at standardiseringsarbejdet kun skrider meget langsomt fremad. Den internationale standardiseringsorganisation CEN har således til dato kun færdiggjort ca. 250 standarder ud af et behov for ca. 480 standarder.

På vand og afløbsområdet er produkter til afløbsinstallationer længere fremme i processen med ”det indre marked for byggevarer og CE-mærkning” end produkter til vandinstallationer. De første CE-mærkede produkter på afløbsområdet – visse pumper – er på markedet. Resten vil komme løbende gennem den kommende tid i takt med godkendelse af de harmoniserede standarder. Der er bestilt ca. 30 standarder vedrørende afløbsområdet, hvoraf 11 er færdiggjort og kan benyttes i dag.

På vandområdet nedsatte EU-Kommissionen i 1999 en arbejdsgruppe, der skal etablere et fælles godkendelsessystem for byggevarer i kontakt med drikkevand EAS (European Acceptance Scheme). Dette europæiske system er planlagt operationelt som en samlet pakke i begyndelsen af 2006.

2.4. Løsningsforslag

Det følger af ovenstående, at de danske regler om VA-godkendelse af byggevarer, der vedrører vand og afløb, er en medvirkende barriere mod at få det indre marked til at virke på dette område. Ligeledes er det en væsentlig barriere, at der endnu ikke er gennemført harmoniserede standarder på området. Indtil da gælder de nationale standarder. Set i lyset heraf foreslår arbejdsgruppen følgende forslag, som kan have en positiv indvirkning på konkurrencen:

2.4.1. Mindske antallet af produkter, der skal VA-godkendes

For det første foreslås det at ophæve kravet om en dansk VA-godkendelse for en lang række produkter. Forslaget vil gælde ligeligt for danske og udenlandske producenter. Konsekvensen af forslaget vil være, at virksomhederne sparer tid og penge på den danske godkendelsesprocedure for en lang række produkter. Virksomhederne vil stadig være forpligtede til at få afprøvet produkterne ved et akkrediteret laboratorium. Forslaget vil betyde, at Danmark vil være på forkant med implementeringen af de EU-krav, der stilles fra 2006.

Baggrund for forslaget

Godkendelsesordningen for VA-produkter har i sin nuværende form ca. 30 år på bagen. Antallet af produkttyper har i den forløbne periode været stabilt, mens antallet af produkter inden for de enkelte produkttyper er vokset som følge af den stedfundne produktudvikling. 2 produkttyper er i perioden taget af listen, nemlig vaskemaskiner og opvaskemaskiner til private husholdninger. Disse maskiner er taget af listen, fordi de tillige er omfattet af lavspændingsdirektivet. Godkendelsesproceduren foretages derfor i henhold til dette direktiv.

Det er ikke på noget tidspunkt i de forløbne 30 år foretaget en samlet gennemgang eller gjort overvejelser over, om der som følge af udviklingen på området er produkter/produkttyper, som kan undtages godkendelsesordningen.

Hertil kommer, at det i EU-sammenhæng er besluttet, at alene VA-produkter, der er i kontakt med drikkevand, skal være omfattet af den kommende europæiske godkendelse, som er en ordning svarende til den danske VA-godkendelse. Og denne godkendelse skal udelukkende omhandle produkternes sundhedskarakteristika. Det vil sige, at alle andre VA-produkter skal have adgang til markedet, når de har et CE-mærke som tegn på, at de opfylder krav i en harmoniseret standard.

Arbejdsgruppen har derfor fundet, at der var behov for, at VA-ordningen blev vurderet, og at det i den forbindelse blev overvejet, i hvilket omfang det er nødvendigt at foretage en godkendelse – og i hvilket omfang - af de enkelte produkter. Arbejdsgruppen har anvendt Rambøll som konsulent til

at foretage en screening, og der er udarbejdet en rapport herom²³. Rambølls rapport er optrykt som bilag til rapporten, jf. bilag [indsæt bilagsnr.].

Godkendelsesordningen på VA-området omfatter med de gældende regler en lang række komponenter til vandinstallationer, afløbsinstallationer og maskiner og apparater. Hver af de 3 hovedgrupper er inddelt i en række undergrupper med yderligere inddeling i produktgrupper, som igen er inddelt i 230 produkttyper. Pr. 1. juli 2003 forelå der ca. 1800 godkendelser fordelt på de 3 hovedgrupper.

Rambøll har foretaget en screening af de 230 produkttyper ud fra en overordnet vurdering af, hvilke indflydelse produktet har for sikkerhed, sundhed og miljø.

Rapporten viser, at der er grundlag for at foretage en generel forenkling af godkendelsesordningen for VA-produkter, så dels en lang række produkter undtages fra det nuværende krav om en national godkendelse, og dels visse produkter ikke kræves en så omfattende godkendelse, som efter den nuværende ordning.

En af hovedkonklusionerne i rapporten er, at ca. 76 % af de nuværende produkttyper kan undtages den nuværende VA-godkendelsesordning – uden at hensynet til sundhed og sikkerhed tilsidesættes, jf. oversigt XX nedenfor.

Rambølls nærmere undersøgelser og konklusioner

Rambøll har foretaget en opdeling af produkttyperne som følger:

Boks 6: VA-produkters fordeling

Kategorier	Andel af sager
A. Produkter, hvor en VA-godkendelse ikke er nødvendig for at sikre mod uønsket påvirkning af sundhed, sikkerhed og miljø ved produktets anvendelse.	174 produkttyper eller 76 % af den nuværende ordnings produkttyper
B. Produkter, hvor der muligvis er behov for en VA- godkendelse for at sikre mod uønsket påvirkning af sundhed, sikkerhed og miljø ved produktets anvendelse.	20 produkttyper eller 9 % af den nuværende ordnings produkttyper
C. Produkter, hvor der er behov for en VA-godkendelse for at sikre mod uønsket påvirkning af sundhed, sikkerhed og miljø ved produktets	33 produkttyper eller 14% af nuværende ordnings produkttyper

²³ "VA godkendelsesordningen" af 31. oktober 2003

anvendelse.	
-------------	--

Gruppe A, som er gruppen af produkter, hvor det vurderes, at der ikke er behov for en VA-godkendelse, udgør 76 % af de produkttyper, der er omfattet af den nugældende ordning. Herunder hører alle fabriksfremstillede produkter til afløbsinstallationer. Det samme gør sig gældende for en lang række af produkter til vandinstallationer, når produktet ikke anvendes direkte til forsyning af (koldt) drikkevand. Forslaget lægger op til, at for de produkter, der anvendes direkte til forsyning af drikkevand, skal alene de sundhedsmæssige egenskaber - men ikke de fysiske og mekaniske egenskaber - godkendes.

For 20 produkttyper, der er placeret i kategori B, er det vurderingen, at der er behov for, at Erhvervs- og Boligstyrelsen og Miljøstyrelsen i samarbejde for hver enkelt produkttype foretager en nærmere vurdering af, om produkterne bør placeres i enten gruppe A eller C. En sådan stillingtagen forudsættes tilendebragt inden den ændrede godkendelsesordning træder i kraft.

Gruppen C indeholder produkter, hvor det vurderes, at der er behov for at opretholde kravet om en VA-godkendelse for at sikre mod uønsket påvirkning af sundhed, sikkerhed og miljø ved produktets anvendelse, og omfatter de produkttyper, som er i forbindelse med drikkevand.

Forudsætningerne for Rambølls undersøgelser

Ved screeningen af produkttyperne er der taget udgangspunkt i den igangværende implementering af byggevaredirektivet på afløbsområdet, samt den fremtidige implementering af byggevaredirektivet på drikkevandsområdet.

Ved screeningen er der således taget udgangspunkt i, at det i EU-sammenhæng er besluttet, at alene VA-produkter, der er i kontakt med drikkevand, og for disse produkter alene deres sundhedskarakteristika, omfattet af en kontrol/godkendelse/accept, som svarer til den danske VA-godkendelse.

Når den igangværende implementering af byggevaredirektivet for afløbsprodukter er tilendebragt, og alle ca. 30 standarder er vedtaget, skal produkterne afprøves og mærkes efter de europæiske regler. For hovedparten af produkterne betyder det, at de skal underkastes et system for attesting, som omfatter producentens egen produktkontrol og en førstegangsafrøvning af varen foretaget af et akkrediteret laboratorium. Det benyttede attestingssystem afhænger af den konkrete standard.

Når den fremtidige implementering af byggevaredirektivet for produkter i kontakt med drikkevand er tilendebragt, skal produkterne afprøves og

mærkes efter de europæiske regler. Det betyder for produkterne, at deres fysiske/mekaniske karakteristika skal underkastes et system for attestering af overensstemmelse med de relevante standarder, som er lig det førnævnte system for afløbsprodukter. Produkterne skal, for så vidt angår de sundhedsmæssige karakteristika, underkastes et system for attestering af overensstemmelse, der er opbygget som det nuværende nationale VA-godkendelsessystem.

Attestering af et produkts egenskaber

En følge af arbejdsgruppens forslag på VA-området er, at vurderingen af egnethed til et konkret byggeprojekt for de produkter - som undtages fra godkendelsesordningen - skal foretages på samme måde, som for andre byggevarer. Producenten skal angive den nødvendige dokumentation, så en bruger kan vurdere, om produktet i den påtænkte anvendelse opfylder den danske lovgivning. Producenten skal - afhængig af, hvilket produkt der er tale om - afprøve sit produkt, men undgår selve VA-godkendelsesproceduren, jf. nedenfor.

EU-Kommissionen har truffet beslutning om, hvilke procedurer der skal følges i forbindelse med attestering af, at et VA-produkt er i overensstemmelse med en EU- standard. Disse procedurer gælder således for de produkter på byggeområdet, hvor der allerede er en harmoniseret EU-standard.

Arbejdsgruppen er af den opfattelse, at kravene til proceduren og kravene til attestering af et produkts egenskaber - i den af arbejdsgruppen foreslåede nye ordning på VA-området - bør fastsættes, så de ligger tættest muligt op ad de krav, som gælder efter Kommissionens beslutninger herom, dvs. de obligatoriske krav, som vil være gældende, når byggevaredirektivet er endeligt implementeret.

Producenten er ansvarlig for at tilrettelægge fabrikkens egen produktionskontrolordning. Det er en intern løbende produktionskontrol, der udføres af producenten. Denne skal systematisk dokumentere alle nærmere betingelser, krav og bestemmelser i en skriftlig redegørelse for metoder og procedurer. Dokumentationen gør det muligt at kontrollere, om de krævede varespecifikationer nås, og om kontrolordningen udføres efter hensigten. Fabrikkens produktionskontrol kombinerer produktionsteknik med de midler, der er nødvendige for at vedligeholde og kontrollere byggevarens overensstemmelse med standarder og lignende. Desuden skal byggevaren have foretaget en førstegangsafrøvning af et akkrediteret laboratorium.

Arbejdsgruppen er af den opfattelse, at en VA-ordning som foreslået, fjerner en væsentlig barriere for konkurrencen på markedet. Forslaget medfører, at producenterne kan få adgang til markedet uden unødige omkostninger og uden at skulle afvente en myndighedsgodkendelse. Forslaget er dermed til

gavn for både nationale og udenlandske producenter af produkter på VA-området.

En gennemførelse af forslaget vil kræve en ændring i byggelovgivningen. Reglerne om VA-godkendelserne vil fremover fremgå af bygningsreglementerne.²⁴

Det er Erhvervs- og Boligstyrelsens vurdering, at nye funktionsbaserede krav med en ændring af VA-godkendelseordningen vil kunne træde i kraft 2004.

2.4.2. VA-godkendelsernes almindelige gyldighedsperiode ophæves

Arbejdsgruppen har ovenfor redegjort for, i hvilket omfang den nugældende VA-ordning kan slankes, således at en stor gruppe produkttyper undtages fra kravet om en VA-godkendelse. For de tilbageværende produkttyper, dvs. for produkttyperne i kategori C og evt. også for produkterne i kategori B, vil der fortsat gælde et krav om en VA-godkendelse, for at produkterne lovligt kan anvendes.

For disse produkters vedkommende foreslås det at ophæve de nugældende regler om, at en VA-godkendelse maksimalt er gældende i 3 år. Forslaget betyder, at en producent ikke behøver at søge om fornyelse af sin VA-godkendelse hvert 3. år. Kun hvis producenten ændrer produktet, eller hvis der stilles ændrede regler til produkternes egenskaber, vil der være behov for en fornyelse. Forslaget vil derfor betyde en økonomisk og administrativ lettelse for de virksomheder, hvis produkter ikke forandres/løbende overholder kravene til produkterne.

Baggrund

ETA-Danmark A/S har over for arbejdsgruppen oplyst, at der ved alle fornyelser af godkendelserne foretages en gennemgang af sagen for at sikre, at det godkendte produkt stadig er det samme. Ved denne gennemgang konstateres det, om der er sket ændringer i de konstruktionsmæssige forhold, eller der er sket ændringer i sammensætninger af materialet (f.eks. PEX-rør). Derudover undersøges det, om der er sket ændringer i godkendelsesgrundlaget. Godkendelsesordningen medfører tillige en løbende kontrol af godkendelserne, idet ETA-Danmark A/S løbende får tilsendt kontrolrapporter på nogle af produkterne.

ETA-Danmark A/S udsender 6 mdr. før en godkendelse udløber en meddelelse til godkendelsesindehaveren om, at godkendelsen er ved at udløbe. Modtager ETA-Danmark A/S ikke en ansøgning om fornyelse af godkendelsen, ophører godkendelsen, når perioden er udløbet.

²⁴ Reglerne om VA-godkendelse følger i dag af de to normer DS 432 og DS 439. Fremover vil funktionskravene til vand og afløb i stedet fremgå af Bygningsreglementerne. Ændringerne skal notificeres til EU-Kommissionen (formkrav).

ETA-Danmark A/S modtog i 2002 714 ansøgninger, heraf udgjorde 532 ansøgning om fornyelse af tidligere meddelte godkendelser. Arbejdsgruppen mener, at den nugældende ordning i store tal påfører producenterne unødige omkostninger og administrativt besvær. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at den nugældende normale periode på 3 år ophæves.

Virningen heraf vil være, at en godkendelse til et produkt gælder, indtil ETA-Danmark A/S trækker godkendelsen tilbage, eller den af anden årsag ophører.

Ulempen ved en ordning som foreslået kunne være, at der oparbejdes en generel usikkerhed om, hvorvidt de produkter som sælges er lovlige. Arbejdsgruppen er af en opfattelse, at det er producenten, som bærer ansvaret for, om de relevante godkendelser er til stede, hvilket bør fastholdes. Arbejdsgruppen ønsker dog også at fastholde et vist fokus på den nødvendige og korrekte godkendelse. For at imødegå en unødvendig stor risiko for, at nogle produkter ikke har de fornødne godkendelser, mener arbejdsgruppen således, at der bør etableres nogle administrative procedurer for at forhindre, at der på markedet er en lang række af produkter uden gyldige godkendelser.

Arbejdsgruppen foreslår en procedure, som indebærer, at ETA-Danmark A/S efter en vis tidsperiode - f.eks. 3 år - kontakter producenten (evt. ved et spørgeskema) vedrørende produktets overensstemmelse med det oprindelige godkendte produkt. Såfremt ETA- Danmark A/S ikke får nogle tilfredsstillende svar, eller hvis produktet er ændret, kan godkendelsen trækkes tilbage.

Arbejdet for ETA-Danmark A/S vil være mindre end under den nuværende ordning, og det vil derfor kunne gøres for et reduceret gebyr i forhold til den nuværende ordning.

Løsningsmodellen indeholder en stor lettelse for såvel danske som udenlandske producenter i form af en begrænsning af omkostningerne og en mindskelse af administrativt besvær.

2.4.3. Foretage godkendelser for ensartede produktserier, i stedet for som nu for hver enkelt produkt

Endvidere foreslås det at forenkle VA-godkendelserne for de produkter, der fortsat skal godkendes. I stedet for at produkterne skal have en separat VA-godkendelse foreslås, at produktserier kan godkendes samlet, når de indeholder samme komponenter. Dette vil betyde en administrativ og økonomisk lettelse for producenter, der ønsker at sælge flere beslægtede produkter.

Baggrund

Efter de gældende regler, skal der foretages en godkendelse af hvert VA-produkt, som sendes på markedet. En producent med f.eks. en serie af badeværelsesarmaturer skal have en godkendelse for hvert enkelt armatur. Meget ofte forholder det sig sådan, at det er de samme komponenter og råmaterialer, som indgår i flere produkter. Der betales fuldt gebyr for det første armatur, og der opnås 20% rabat på gebyret for de efterfølgende produkter i serien.

Forslaget vil f.eks. have betydning for armaturer eller f.eks. en badeværelsesserie, når det er de samme komponenter, som anvendes i flere produkter. Det kunne f.eks. være en serie med i det væsentlige ens opbyggede armaturer til håndvask og kar, hvor de sundhedsmæssige krav vil formodes at være ens i de to typer armaturer.

Fordelen ved en sådan procedure, som ikke har nogen konsekvenser i relation til sundhed, sikkerhed og miljø, vil være, at producenten kan få sine produkter godkendt hurtigere og billigere, og rent administrativt vil det være mere smidigt.

2.4.4. Forkorte sagsbehandlingstiden af sundhedsmæssige forhold

Endelig foreslås at afkorte proceduren for godkendelse af produkter, som er i berøring med drikkevand, og hvor godkendelsen omfatter de sundhedsmæssige forhold. Forslaget vil betyde, at den gennemsnitlige samlede sagsbehandlingstid for laboratorieundersøgelser og selve sagsbehandlingstiden nedsættes fra 12 til 11 måneder, dvs. en mindre administrativ lettelse for producenterne.

Baggrund

I afsnit 2.1.3.2. er redegjort for proceduren i forbindelse med godkendelse af produkter, som er i berøring med drikkevand. Sagsbehandlingstiden er med de nugældende regler incl. de nødvendige laboratorieundersøgelser ca. 1 år.

Miljøstyrelsen godkender i dag grundlaget for undersøgelserne af et produkts sundhedsmæssige forhold, ligesom styrelsen foretager den endelige sundhedsmæssige vurdering, der er afgørende for, om et produkt kan accepteres til brug i en drikkevandsinstallation.

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at det vil være muligt - uden at slække på hensynet til sundhed - at afkorte processen for godkendelser af produkter, som er i berøring med drikkevand, ved, at Dansk Toksikologisk Center efter retningslinier fastsat af Miljøstyrelsen både planlægger de nødvendige test og foretager den efterfølgende vurdering af testresultaterne. I praksis fungerer ordningen således, at Miljøstyrelsen i vidt omfang lægger sig op ad Dansk Toksikologisk Centers sundhedsmæssige vurderinger.

Fordelen ved forslaget er, at der kan spares ca. 4 uger af den gennemsnitlige samlede behandlingstid, der således begrænses fra 12 til 11 måneder, hvilket vil være til gavn for producenterne.

Grundlaget for VA-godkendelser af materialer til vandinstallationer udgøres af cirkulære nr. 89 af 20. august 1986 om godkendelsesordninger for materialer og konstruktioner mv. til byggeri og for materialer mv. til vand- og afløbsinstallationer.

Miljøministeriet har ikke fastsat lovbundne krav til den sundhedsmæssige vurdering af materialer i kontakt med drikkevand. Der findes dog en bemyndigelse i vandforsyningsloven til, at ministeren kan udstede sådanne regler. Ordningen hviler derimod på en aftale mellem de relevante myndigheder om, at materialer til drikkevandsbrug skal have en sundhedsmæssig accept af Miljøstyrelsen.

I forbindelse med udmøntning af arbejdsgruppens forslag om, at Dansk Toksikologisk Center skal overtage den sundhedsmæssige vurdering og udtalelse til brug for VA-godkendelser, er det derfor ikke nødvendigt at foretage ændringer i lovgivningen, men en fornyelse af den eksisterende aftale.

2.4.5. Ensidig anerkendelse af (visse) produkter fra (visse) andre lande

Arbejdsgruppen har overvejet, hvorvidt det ville være muligt at etablere en ordning med ensidig anerkendelse af udenlandske produkter i et vist omfang.

Fordelen ved en sådan ordning ville være at give udenlandske producenter mulighed for at komme ind på det danske marked og derigennem skabe konkurrence i forhold til de danske producenter. Dette ville for den danske byggebranche betyde et incitament til at effektivisere og præstere de bedste og billigste produkter til den danske forbruger.

Arbejdsgruppen har ligeledes ment, at ordningen kunne fylde det hul ud, som består, indtil der er etableret harmoniserede europæiske standarder på alle relevante områder.

Arbejdsgruppen vurderer, at det vil være en forudsætning for at kunne acceptere udenlandske produkter alene med en godkendelse fra hjemlandet, at produkterne kan anvendes i det danske vand- og afløbssystem. Man kunne forestille sig, at produkter fra lande, der opfylder disse krav, kunne sælges i Danmark uden en særskilt dansk godkendelse.

Et produkts ydeevne hænger nøje sammen med det VA-system, produktet indgår i. Der er derfor behov for en vurdering af brugbarheden af produkterne. En sådan vurdering omfatter kendskab til både de udenlandske

godkendelsessystemer og de samme landes bestemmelser for opbygning af VA-systemerne.

Der findes ikke p.t. de nødvendige oplysninger samlet et sted, som umiddelbart kan bruges til at føre forslaget ud i livet. Under forudsætning af, at det i 2006 lykkes at gennemføre en samlet harmonisering på området, vurderes det ikke for nødvendigt at foretage en sådan undersøgelse og gå foran med en ensidig dansk godkendelse af produkter fra visse lande.

Hertil kommer, at forslag 1 vil betyde, at ca. 76 % af produkttyperne bliver fritaget fra kravet om VA-godkendelse. Det eneste krav om national godkendelse, indtil det europæiske system implementeres, vil derfor alene omfatte de sundhedsmæssige parametre, som fastsættes i henhold til drikkevandsdirektivet. Dette direktiv er et minimumsdirektiv. Danmark har valgt at fastsætte skrappe krav for de i direktivet angivne stoffer og til andre stoffer end angivet i direktivet for at sikre hensynet til rent drikkevand.

Under den forudsætning vurderes potentialet i forslaget at være begrænset, og derfor stilles ikke forslag om, at det bliver gennemført p.t. Arbejdsgruppen vurderer dog, at hvis det skulle vise sig, at der fortsat ikke i 2006 er gennemført de aftalte harmoniserede standarder, kunne det være hensigtsmæssigt at vurdere muligheden for at gennemføre en ensidig dansk godkendelse af udenlandske produkter fra lande med tilsvarende VA-systemer.

2.4.6. Fast track-procedure

Et alternativ til at acceptere et udvalg af udenlandske godkendelser uden godkendelse i Danmark kunne være en "fast-track" procedure, hvorefter produkter på VA-området, der er godkendt i et udvalg af EU-lande, lovligt kan anvendes i Danmark, medmindre de danske godkendelsesmyndigheder inden for en snæver tidsfrist undtagelsesvist begrundet, hvorfor produkterne ikke skal kunne anvendes.

En "fast-track"-procedure vil indebære, at alle udenlandske produkter skal vurderes af ETA-Danmark A/S. Der skal ikke gives en dansk godkendelse, men alene reageres på produkter, som ikke lovligt skal kunne komme ind på det danske marked.

Fordelen ved en sådan ordning ville være en mindskelse af det administrative besvær for de udenlandske producenter. For ETA-Danmark A/S vurderes ressourceforbruget at være mindre, idet der ikke skal skrives en dansk godkendelse.

For producenten vil ordningen dog indebære, at der skal foreligge en oversættelse af den oprindelige godkendelse til dansk, ligesom der i et eller andet omfang skal erlægges et gebyr til ETA-Danmark A/S.

Arbejdsgruppen er af den opfattelse, at et sådan forslag rummer en række konkurrencefremmende elementer, og arbejdsgruppen mener derfor, at forslaget kunne være relevant. Som nævnt ovenfor vil gennemførelsen af forslag 1 betyde, at ca. 76 % af produkttyperne bliver fritaget fra kravet om VA-godkendelse. Det eneste krav om national godkendelse, indtil det europæiske system implementeres, vil derfor alene omfatte de sundhedsmæssige parametre, som fastsættes i henhold til drikkevandsdirektivet.

Under den forudsætning vurderes potentialet i at gennemføre en "fast track"-procedure p.t. at være begrænsede, og derfor stilles ikke forslag om, at det bliver gennemført. Arbejdsgruppen vurderer dog, at hvis det skulle vise sig, at der fortsat ikke i 2006 er gennemført de aftalte harmoniserede standarder, kunne det være hensigtsmæssigt at vurdere muligheden for at gennemføre en sådan procedure.

3. Autorisationsordningerne for el- og vvs-installatører

3.1. Autorisationsordningen for el-installatører

3.1.1. Regelgrundlaget

Området er reguleret af lov om autorisation af elinstallatører mv.²⁵ samt følgende bekendtgørelser:

- Bekendtgørelse om autorisation og drift af elinstallatørvirksomhed,²⁶
- Bekendtgørelse om faste installationer i fabriksmæssigt fremstillede store brugsgenstande og bygningsdele,²⁷ samt
- Bekendtgørelse om godkendte prøver og praksiskrav for autorisation af elinstallatører.²⁸

Elinstallatørloven fastlægger, hvilke arbejder der kræver autorisation, og på hvilke betingelser arbejder i øvrigt kan udføres uden autorisation.

Det følger af lovens § 3, at arbejder ved faste installationer kun må udføres af autoriserede elinstallatører. Herfra gælder dog visse undtagelser.

Som undtagelse gælder f.eks., at enhver bruger af elinstallationer har adgang til at udskifte almindelige afbrydere og stikkontakter uden jordbøsning samt opsætte og nedtage lamper i boligen. Brugeren har endvidere også adgang til at udskifte stikkontakter med jordbøsning, såfremt installationen er beskyttet af et HFI/HPFI relæ.

²⁵Lovbekendtgørelse nr. 989 af 8. december 2003.

²⁶Bekendtgørelse nr. 1049 af 8. december 2003.

²⁷Bekendtgørelse nr. 1052 af 8. december 2003.

²⁸Bekendtgørelse nr. 1050 af 8. december 2003.

Andre håndværkere end autoriserede elinstallatører må ikke erhvervsmæssigt udføre de former for reparationer, som er tilladt for den enkelte bruger at udføre.

Ifølge elinstallatørlovens § 4, stk. 2, omfatter autorisationskravet såvel virksomheden som en person, der er knyttet til virksomheden. Ifølge § 4 i bekendtgørelse om autorisation og drift af elinstallatørvirksomhed kan autorisation udstedes til en person, der selv driver virksomhed eller til en ansat. Virksomhedsautorisationen og den personlige autorisation er således gensidigt afhængige af hinanden. Bortfalder den ene autorisation, bortfalder således også den anden, jf. lovens § 8. Installatøren kan herefter opnå en ny autorisation for en anden virksomhed.

3.1.2. Historik

I 1937 indførtes et egentligt, generelt autorisationskrav for arbejder på elinstallationer. I 1958 grundlagdes den nuværende autorisationsordning. 1958-lovens afgrænsning af, hvilke arbejder der var autorisationskrævende, var i hovedsagen sammenfaldende med den nuværende lovgivnings.

Ved den næstkommende lov i 1989 blev det bestemt, at udstedelsen af autorisationer, som hidtil havde været varetaget af de enkelte elforsyningselskaber, henlagdes til Elektricitetsrådet²⁹ med henblik på at sikre den størst mulige ensartethed i anvendelsen af loven.

2000-loven medførte, at området for ikke-autorisationskrævende arbejder nu også omfatter ændring og reparation af ikke-stærkstrømsmæssige styrings- og reguleringssystemer, som anvendes til styring af stærkstrømsfunktioner, f.eks. de såkaldte IHC- og smart-house installationer, hvor ændringer sker ved at omlægge styringen på et edb-program. Endvidere medførte loven, at enhver bruger nu også må udskifte stikkontakter *med* jordbøsning, forudsat at installationen er beskyttet af et HFI/HPFI relæ.

Ændring og reparation af IHC- og smarthouseinstallationer blev tilladt i private boliger, idet det efterhånden er almindeligt, at disse installationer forefindes i private hjem, f.eks. styresystemer til automatisk tænd og sluk af lys mv. Idet ændringen sker via et edbprogram var det vurderingen, at den sikkerhedsmæssige risiko er minimal. I 1993 blev de tekniske bestemmelser for installationer ændret, således at der blev indført krav om, at alle nye stikkontakter skal være med jordbøsning. Som følge heraf måtte muligheden for private til at udskifte stikkontakter også udvides. Af hensyn til den sikkerhedsmæssige risiko var det dog nødvendigt at stille krav om, at dette kun må foregå, såfremt installationen er beskyttet med HFI/HPFI relæ.

---

²⁹ Elektricitetsrådets opgaver henlagdes ved lov nr. 458 af 10. juni 2003 til Sikkerhedsstyrelsen.

Loven skal evalueres inden udgangen af 2005, idet loven er undergivet lovovervågning.

3.1.3. Tal for sektorens betydning

Den 31. december 2002 var der 5765 åbne autorisationer. Elektricitetsrådet udstedte i 2002 1091 autorisationer og lukkede 939. Der blev givet afslag på 14 ansøgninger om autorisation.

I øjeblikket er den autorisationsordning, der trådte i kraft pr. 1. januar 2001, under implementering. Som følge heraf indkaldes alle autorisationer udstedt før denne dato til ombytning, hvorefter der udstedes nye autorisationer efter de nye regler, og de gamle autorisationer lukkes.

Som følge af ovennævnte sker der en kontinuerlig udskiftning af autorisationerne i øjeblikket, der forklarer det relativt store antal nyudstedelser og lukninger.

3.1.4. Reglernes bagvedliggende hensyn

De gældende regler i elinstallatørloven er i al væsentlighed begrundet i sikkerhedsmæssige hensyn.

Reglerne har en dobbelt sikkerhedsmæssig begrundelse. Reglerne varetager for det første hensynet til sikkerheden for de personer, *som udfører arbejde på stærkstrømsinstallationer*. Udførelsen af arbejde på stærkstrømsinstallationer kræver – når bortses fra de indgreb, der i medfør af de gældende bestemmelser er adgang for den private bruger af installationen til at udføre – et indgående kendskab til sådanne installationers opbygning, som kun kan erhverves gennem en grundig uddannelse. Uden en sådan uddannelse er det forbundet med stor fare for personskade, herunder ofte livsfare, at udføre arbejde på stærkstrømsinstallationer.

Reglerne varetager for det andet hensynet til sikkerheden for de personer, som *anvender stærkstrømsinstallationer* – hvilket i praksis vil sige alle borgere. Hvis en stærkstrømsinstallation ikke er udført korrekt, kan den frembyde en betydelig fare for personskade, pga. såvel risikoen for elektrisk stød som for brandfare. Brandfaren, som også ofte er til stede, når installationen ikke betjenes, indebærer endvidere en risiko for store økonomiske tab.

For at forebygge disse risici er der udarbejdet et omfattende sæt af tekniske forskrifter for stærkstrømsinstallationers udførelse, som tilsammen udgør *stærkstrømsbekendtgørelsen*.³⁰ Det vil sige, at der er tale om regler beregnet for fagfolk. Reglerne er ikke umiddelbart tilgængelige/forståelige for personer uden en elektrisk uddannelse.

Informationstiltag

Sikkerhedsstyrelsen informerer om elsikkerhed både til fagfolk og forbrugere. Det overordnede mål med informationsindsatsen er at højne borgernes sikkerhedsbevidsthed. På ”gør det selv”-området har Elektricitetsrådet iværksat en række initiativer for at oplyse forbrugerne om, hvilke reparationer m.v. forbrugerne selv må udføre, og hvilke der kun må udføres af autoriserede elinstallatører. Elektricitetsrådet informerer således herom gennem kampagner, foldere, artikler, udstillinger og på internettet.

3.2. Autorisationsordningen på vvs-området

3.2.1. Regelgrundlag

Det gældende regelsæt for autorisationsordningen på vvs-området følger af lov om gasinstallationer og installationer i forbindelse med vand- og afløbsledninger³¹ samt følgende bekendtgørelser:

- Bekendtgørelse om vilkår for autorisation og godkendelse som kompetent virksomhed,³²
- Bekendtgørelse om kvalitetsstyringssystemer og særlig tilsynsordning for autoriserede og godkendte kompetente virksomheder,³³
- Bekendtgørelse om personlige faglige kvalifikationer for den teknisk ansvarlige og dennes medarbejdere i autoriserede og godkendte kompetente virksomheder³⁴ og
- Bekendtgørelse om Sikkerhedsstyrelsens bemyndigelse af kontrolinstanser til at udføre den særlige tilsynsordning på vand- og afløbsområdet.³⁵

Af lovens § 4 følger det, at gasinstallationer og vandinstallationer samt afløbsinstallationer over terrænhøjde og i bygninger kun må udføres og serviceres af virksomheder, der har opnået autorisation som gas-, vand- og sanitetsmester (vvs-installatør), eller som er godkendt som kompetent virksomhed til udførelse eller servicering af særlige typer af gasinstallationer.

Danmarks Gasmateriel Prøvning (DGP) er autorisationsudstedende myndighed på området. Det er virksomheden, der opnår autorisation (virksomhedsautorisation). Det er dog et vilkår herfor, at der til virksomheden er knyttet en teknisk ansvarlig person, der opfylder visse kompetencekrav.

Autorisation som gas-, vand- og sanitetsmester er en forudsætning for lovligt at kunne udføre arbejde indenfor det, der normalt forstås som ”VVS-

³¹ Lov bkg. nr. 988 af 8. december 2003.

³² Bkg. nr. 1038 af 8. december 2003.

³³ Bkg. nr. 1039 af 8. december 2003.

³⁴ Bkg. nr. 1042 af 8. december 2003.

³⁵ Bkg. nr. 1041 af 8. december 2003.

arbejde”, dvs. på gasområdet installation af gaskedler, komfurer o.l., og på vand- og sanitetsområdet montering af WC'er og vandhaner, og udførelse af afløb (i bygninger) samt de tilknyttede rørinstallationer indtil hovedledningen.

Betingelserne for at opnå autorisation består i en række krav, der alle skal være opfyldt for at autorisation kan udstedes. Væsentligst er kravene om uddannelse og anvendelse af godkendt kvalitetsstyringssystem/tilmelding til kontrolordning. Den ansøgende virksomhed skal have tilknyttet (som ansat, indehaver, direktør eller andet) en teknisk ansvarlig person, der har bestået prøve som gas-, vand- og sanitetsmester. Virksomheden skal endvidere anvende et godkendt kvalitetsstyringssystem eller – på vand- og sanitetsområdet - være tilmeldt til en særlig stikprøvekontrolordning. Godkendelse af kvalitetsstyringssystem og udførelse af stikprøvekontrol sker ved særlige kontrolinstanser, der er godkendt af DGP.

DGP kan fastsætte bestemmelser om undtagelser fra ovennævnte krav om autorisation som VVS-installatør i forbindelse med simple installationsarbejder på vand- og afløbsområdet (udskiftninger), der ikke kan indebære sundheds- eller miljømæssige risici.³⁶

DGP har tillige mulighed for at udstede autorisationer alene til udførelse af arbejde på vand- og sanitetsområdet, og har ligeledes hjemmel til at meddele godkendelse som godkendt kompetent virksomhed inden for et begrænset arbejdsområde på gasområdet³⁷. Godkendelse som godkendt kompetent virksomhed søges af og meddeles typisk til virksomheder, der udfører gasarbejder på et nicheområde, samt virksomheder, der udfører service på større, industrielle gasbrænderanlæg eller campingvogne.

Autorisationen/godkendelsen bortfalder eller kan tilbagekaldes under visse nærmere omstændigheder, bl.a. såfremt den teknisk ansvarlige persons tilknytning til virksomheden ophører, uden at der tilknyttes en ny.

3.2.2. Historik

Installationsloven af 1937 indeholdt hjemmel til, at hver enkelt kommune udstedte autorisation til udførelse af gas-, vand- og sanitetsarbejde indenfor kommunen.

Ved en lovændring i 1962 om visse forhold vedrørende gas-, vand- og afløbsinstallationer og dertil hørende kloakledninger blev den kommunale

³⁶ Bekendtgørelse nr. 68 af 1. februar 2001 om undtagelser fra krav om autorisation som VVS-installatør til udførelse af simple arbejder med vand- og sanitetsinstallationer (udskiftning).

³⁷ Reglerne findes henholdsvis i lovekendtgørelsen nr. 989 af 8. december 2003 om autorisation af elinstallatører mv. og lovekendtgørelse nr. 988 af 8. december 2003 om gasinstallationer og installationer i forbindelse med vand- og afløbsledninger.

autorisationsudstedelse fastholdt, suppleret med krav om uddannelse. Med denne lov skabtes tillige særlovgivningen om gassikkerhed, og disse regler har siden været tæt sammenknyttet med autorisationsordningen på gas-, vand- og sanitetsområdet.

1962-loven blev afløst af en ny lov i 1978 om gasinstallationer og installationer i forbindelse med vand- og afløbsledninger. Her skabtes en ny ordning med DGP som central, autorisationsudstedende myndighed.

I 2000 blev den nugældende lov vedtaget. De væsentligste ændringer i forhold til den tidligere lov bestod på autorisationsområdet i indførelsen af kravet om kvalitetssikring i form af det ovenfor beskrevne krav om anvendelse af et godkendt kvalitetsstyringssystem/tilmelding til kontrolordning. Endvidere indførtes mulighed for at opnå godkendelse som godkendt kompetent virksomhed på gasområdet.

Som et yderligere moderniseringstiltag blev det besluttet i videre omfang at anvende den adgang, der blev videreført fra det tidligere regelsæt, til at fastsætte undtagelser fra autorisationskravet.

Som følge heraf blev udformet bekendtgørelse nr. 68 af 1. februar 2001 om undtagelser fra krav om autorisation som VVS-installatør til udførelse af simple arbejder med vand- og sanitetsinstallationer (udskiftning), som tillader private at udføre en række simple installationsarbejder i form af udskiftninger på vand- og sanitetsområdet.

Den tilsvarende hjemmel i det tidligere regelsæt havde alene været anvendt til at tillade udskiftning af pakninger.

Lov nr. 206 af 27. marts 2000 om gasinstallationer og installationer i forbindelse med vand- og afløbsledninger trådte i kraft 1. januar 2001 med en 2-års overgangsperiode for allerede autoriserede virksomheder til at opfylde kvalitetssikringskravet. Loven skal evalueres inden udgangen af 2005, idet loven er undergivet lovovervågning.

3.2.3. Tal for sektorens betydning

Der findes i dag ca. 2.700 autoriserede gas-, vand- og sanitetsmestervirksomheder i Danmark. Der udstedes årligt ca. 400-500 nye eller ændrede autorisationer på gas-, vand- og sanitetsområdet.

3.2.4. De bagvedliggende hensyn

2000-loven har til formål at ”sikre kvaliteten af det udførte installationsarbejde på gas-, vand- og afløbsområdet under hensyntagen til forbrugernes interesser, generel beskyttelse mod tab af værdier og som led i den overordnede miljø- og sundhedsindsats”. Inden vedtagelsen af loven gennemførte DGP et flerårigt analysearbejde, der bl.a. vurderede behovet for fortsat at opretholde autorisationsordningen. Såvel de

sikkerhedsmæssige som miljømæssige aspekter blev vurderet, ligesom branchens holdning til autorisationsordningen blev undersøgt. Konklusionen var, at behovet for autorisationsordningen fortsat var til stede. På baggrund af erfaringer på det gassikkerhedsmæssige område samt generelle erfaringer på det byggetekniske område fandtes det, for at sikre autorisationsordningens fortsatte effekt, nødvendigt at indføre tiltag til højnelse af kvaliteten hos de autoriserede virksomheder, hvilket resulterede i indførelsen af kravene om anvendelse af kvalitetssikring.

Samtidig fandtes det relevant med en vis lempelse i autorisationskravet. Dette er sket i form af bekendtgørelse nr. 68 af 1. februar 2001 om undtagelser fra krav om autorisation som VVS-installatør til udførelse af simple arbejder med vand- og sanitetsinstallationer (udskiftning). Bekendtgørelsen blev udfærdiget med teknisk ekspertbistand udfra et kriterium om, at risikoen i forbindelse med de undtagne operationer skulle være minimal.

Undtagelserne er fastsat i bekendtgørelsesform. Forudsætningen for undtagelserne er angivet i bemærkningerne til lov nr. 206 af 27. marts 2000 om gasinstallationer og installationer i forbindelse med vand- og afløbsledninger, hvor det bl.a. anføres: ”Mulighederne for forbrugerne til selv at udføre simple installationsarbejder begrænses således til udskiftning og tilslutning af godkendte komponenter i en eksisterende lovlig installation. Der vil dog ikke kunne drives erhvervsmæssig virksomhed på de berørte områder. Disse arbejder kan derfor kun udføres af forbrugerne selv eller for andre som vennetjenester o.l. Det er i den forbindelse fortsat den enkelte forbruger, der er ansvarlig for egne installationer”.

Undtagelserne må således i dag ikke udføres erhvervsmæssigt. Baggrunden for begrænsningen var primært risikoen for, at fx et ikke-uddannet ”vandhaneudskiftningsfirma” udfører fejlbehæftede arbejder, hvorved skadevirkningen bliver forstærket, såfremt arbejdet udføres for mange forbrugere, i forhold til en enkelt ukyndig forbruger.

3.3. Hvordan begrænser reglerne konkurrencen

Autorisationsordningerne på el-installatør og vvs-områderne virker som adgangsbarrierer til markedet.

Det virker ikke logisk, at reparationer, som private gerne selv må foretage, ikke må foretages af andre håndværkere end de autoriserede. F.eks. betyder reglerne, at en snedker ikke kan montere et nyt blandingsbatteri samtidig med, at han udskifter en køkkenbordsplade, idet denne opgave er forbeholdt vvs-installatøren – selv om opgaven lovligt kan udføres af private.

Den faktiske konsekvens af disse særlige regler på vvs- og el-områderne er, at byggeri bliver dyrere end nødvendigt for forbrugeren. Dette skyldes, at

forbrugeren er tvunget til at bruge flere forskellige håndværkere, hvis forbrugeren ikke selv har lyst til at foretage de reparationer, som man gerne må. Samtidig medfører reglerne megen spildtid både for forbrugerne og for håndværkerne.

En opgave som f.eks. modernisering af et badeværelse kræver koordinering af en lang række håndværkere (tømrer, murer, maler, vvs-installatør og elektriker), som skal komme i den rigtige rækkefølge og flere gange hver især.

Boks 7: Eks. på en badeværelsesmodernisering

Problemet med faggrænser og autorisationer opstår i eksemplet allerede, når det gamle badeværelse skal rives ned. Gas- og vandmesteren skal rekvireres for at afbryde de gamle vand- og afløbsinstallationer, og ligeledes skal en elektriker rekvireres til at afbryde strømmen.

Senere i forløbet - efter at en tømrer har etableret gulvet - skal gas- og vandmesteren og elektrikereren rekvireres for at lægge rør og lign. til henholdsvis vand- og elinstallationer.

Efter maling, som udføres af en maler, skal gas- og vandmesteren rekvireres igen til at montere toilet og vandhaner. Elektrikereren rekvireres også igen – denne gang for at montere lampe og stikkontakt.

Reglerne kan endvidere siges at have en negativ betydning for den manglende fleksibilitet mellem brancherne.

3.4. Løsningsforslag

Set i lyset af ovenstående beskrivelse af reglerne sammenholdt med det i afsnit 1.2. beskrevne om konkurrencesituationen i vvs- og el-brancherne, foreslår arbejdsgruppen nedenstående tiltag med henblik på at give grundlag for øget konkurrence.

3.4.1. Øget mulighed for at foretage simple el- og vvs reparationer

For det første foreslås det at ændre reglerne på henholdsvis el-området og vvs-området (vand, gas og sanitet), således at også andre håndværkere end autoriserede elinstallatører og autoriserede gas-, vand og sanitetsmestre må udføre de former for reparationer og udskiftninger, som det i dag er tilladt for den enkelte bruger (borger) at udføre.³⁸

³⁸ Reglerne findes henholdsvis i lov nr. 314 af 5. maj 2000 om autorisation af elinstallatører mv. og lov nr. 206 af 27. marts 2000 om gasinstallationer og installationer i forbindelse med vand- og afløbsledninger.

Arbejdsgruppen har overvejet konsekvenserne af, at håndværkere uden el-autorisation påtage sig arbejder, der udføres uden for deres eget erhvervsområde. Det kunne hævdes, at en ændring af reglerne kunne skabe risiko for, at f.eks. viceværter i større ejendomskomplekser udskifter f.eks. alle stikkontakter med den følge, at den samme fejl gentages alle steder. Samme risiko kan hævdes at opstå for de firmaer, som udbyder ”handyman”-bistand. Med den nuværende regel sikres det, at ikke-autoriseredes ansvar for elarbejder, der ikke kræver autorisation, principielt begrænses til brugerens ansvar for egne installationer i de tilfælde, hvor han har valgt ikke at lade arbejdet udføre af en autoriseret elinstallatør.

Arbejdsgruppen vurderer, at der er stærke argumenter for at ændre de gældende regler både på el-området og vvs-området.

For det første vil det ikke ændre de væsentlige sikkerhedshensyn, der ligger til grund for de gældende autorisationsordninger. Der er udelukkende tale om at lade professionelle håndværkere udføre de ting, som allerede i dag må udføres af private. Dvs. hvor man i forvejen har vurderet, at den sikkerhedsmæssige risiko er minimal. Det kan tilføjes, at det i visse situationer vil være foretrukket, at arbejdet udføres af professionelle håndværkere, såkaldte handy-mænd eller viceværter, som har prøvet det før, frem for af borgere, som ikke tidligere har begivet sig ud i sådanne arbejder.

Det skal bemærkes, at i forbindelse med den tidligere liberalisering af regelsættet, hvor man tillod private at udføre et begrænset antal arbejder, blev der fra branchens side udtrykt bekymring for det sikkerhedsmæssige aspekt. Bekymringen har dog senere vist sig at være unødvendig.

Endelig skal det nævnes, at det tillige er overvejet, hvorvidt tidspunktet for en ændring af de gældende regler er hensigtsmæssigt henset til, at hele autorisationsordningen er undergivet lovovervågning og i den forbindelse skal undergå fornyet overvejelse i løbet af 2005. Dette vil formentlig føre til regelændringer i 2006/2007. Det er arbejdsgruppens vurdering, at eftersom den foreslåede ændring af reglerne vedrører en meget begrænset og afgrænset problemstilling i forhold til den samlede autorisationsordning, og eftersom ændringen vurderes at kunne få betydning for konkurrencen i byggeriet, bør den gennemføres isoleret i stedet for at afvente en eventuel revision i 2006/2007.

I forbindelse med en ændring, som foreslået, vil der blive iværksat informationstiltag i form af en pjese og information på internettet med henblik på en tydeliggørelse af, hvilke arbejder der vil kunne udføres uden autorisation, og under hvilke betingelser, det kan udføres.

3.4.2. Lempelse af mulighederne for at opnå godkendelse som kompetent virksomhed på vand- og sanitetsområdet

Det foreslås endvidere at lempe mulighederne for, at virksomheder uden autorisation kan godkendes som kompetente virksomheder på vand- og sanitetsområdet. Forslaget vil betyde, at sådanne virksomheder vil kunne udføre reparationer mv. uden en autorisation. En sådan ordning findes allerede på gasområdet.

Forslaget vil have betydning for f.eks. producenter af vandvarmere, vandbehandlingsanlæg, filteranlæg o.l., hvor monteringen af produktet involverer indgreb i vandinstallationen, og tillige kræver særligt kendskab til produktet. Ligeledes kan den tænkes anvendt af virksomheder, som på fabrikantens foranledning udfører montering, service m.v. Endvidere vil f.eks. virksomheder, der er specialiseret i lækagesporing, kunne søge om godkendelse som godkendt kompetent virksomhed på vand- og sanitetsområdet.

På baggrund af erfaringerne med godkendte kompetente virksomheder på gasområdet og en vurdering af behovet herfor, finder arbejdsgruppen at det er hensigtsmæssigt at skabe en tilsvarende mulighed på vand- og sanitetsområdet.

3.4.3. Overveje muligheden for en opsplitning af enhedsautorisationen på gas-, vand- og sanitetsområdet

Arbejdsgruppen har endvidere overvejet fordele og ulemper ved en evt. opsplitning af enhedsautorisationene for gas-, vand- og sanitetsmestre (VVS-installatører).

Autorisationen som gas-, vand- og sanitetsmester/VVS-installatør er en såkaldt enhedsautorisation, hvilket betegner, at autorisationen reelt giver adgang til udførelse af arbejde indenfor 3 forskellige fagområder.

Enhedsautorisationsbegrebet er lovfæstet med lov nr. 132 af 13. april 1962 om visse forhold vedrørende gas-, vand- og afløbsinstallationer og dertil hørende kloakledninger – den første egentlige lov vedrørende gas-, vand- og sanitetsmestre – men fandt også tidligere anvendelse.

Baggrunden for enhedsautorisationsbegrebet er, at begrebet dækker arbejdsområder, der traditionelt indebærer sammenfaldende arbejdsopgaver, og det primære argument har sædvanligvis været, at det var nemmere for forbrugeren, at vedkommende kunne nøjes med at tilkalde én håndværker.

Dette hensyn gør sig ikke i samme grad gældende i dag, hvor virksomhederne, bl.a. på grund af den teknologiske udvikling på området, i højere grad specialiserer sig (jf. dog nedenfor).

I forbindelse med udarbejdelsen af forslaget til 2000-loven blev det derfor overvejet, om der i denne forbindelse skulle ske en opsplitning af enhedsautorisationen.

For at der kan siges at foreligge en egentlig opsplitning af enhedsautorisationen, vil det også være nødvendigt at ”opsplitte” den bagvedliggende uddannelse (i dag AK installatør), da uddannelsen i overensstemmelse med enhedsautorisationsbegrebet i dag omfatter alle VVS-fagene.

Som følge af analysen i forbindelse med udarbejdelsen af lovforslaget blev opsplitningen af enhedsautorisationen opgivet til fordel for en løsning, der fandtes mere hensigtsmæssig. Der blev i loven i forbindelse med Dansk Gasmateriel Prøvnings generelle dispensationsadgang indsat en bestemmelse om dispensation til autorisation alene til udførelse af arbejder på vand- og sanitetsområdet. Det følger af loven og dens bemærkninger, at uddannelseskrauet fortsat er, at virksomhedens teknisk ansvarlige person har ”hele” gas-, vand- og sanitetsmesteruddannelsen.

Baggrunden for, at nogle virksomheder vælger at søge dispensation til en sådan vand- og sanitetsautorisation, er, at virksomheden ønsker at koncentrere sig om de ydelser, som virksomheden har valgt at specialisere sig i. Set fra et sikkerhedsmæssigt synspunkt er dette også hensigtsmæssigt, idet virksomhedens autorisationsmæssige ”bemyndigelse” kun vedrører det arbejde, virksomheden har erfaring/speciale i at udføre.

Virksomheder, der vælger at søge om vand- og sanitetsautorisation, kan anvende et enklere kvalitetsstyringssystem end virksomheder, der har en fuld autorisation.

Dispensationsadgangen bruges i ret vidt omfang. Der er i dag ca. 250 virksomheder med en sådan dispensation (knap 10% af de autoriserede på området).

Ved en vurdering af, om enhedsautorisationen bør opsplittes, herunder om dette vil virke konkurrencefremmende, har arbejdsgruppen ligeledes fundet, at følgende aspekter har betydning:

For at opsplitte ordningen taler, at det er sikkerhedsfremmende, idet virksomheder, der ikke udfører gasinstallationsarbejder og ingen erfaring har heri, ikke får en autorisation, der giver dem adgang hertil.

Det kan anføres, at en opsplitning kan være konkurrencefremmende, idet nye aktører får lettere adgang til markedet.

Omvendt kan anføres, at tiltaget samtidig kan virke konkurrencebegrænsende, idet skellet mellem gas-, vand- og sanitetsmestre og vand- og sanitetsmestre vil blive væsentligt større.

Det kan samtidig anføres, at problemstillingen allerede er tilgodeset ved dispensationsmuligheden, idet de virksomheder, der ikke har behov for at kunne udføre gasinstallationsarbejder, erfaringsmæssigt begrænser deres forretningsområde til det, de rent faktisk udfører arbejde indenfor, og følgelig søger dispensation til en vand- og sanitetsautorisation.

Arbejdsgruppen er af den opfattelse, at til trods for den højere grad af specialisering som nævnt ovenfor er der fortsat en vis – og på nogle områder uløselig – sammenhæng mellem arbejdsområderne. Eksempelvis vil installation af en gaskedel nødvendiggøre en vandtilslutning, og udførelse af en vandinstallation vil normalt også omfatte spildevandsafledning via en sanitetsinstallation.

Hertil kommer, at selve den håndværkstekniske udførelse af rørinstallationer – såvel gas som tilførsel og afledning af vand – bygger på en fælles platform.

Ændringen ville medføre, at der bliver flere autorisationsordninger, hvilket ikke er i overensstemmelse med den generelle politiske målsætning om at lette reguleringen. Endvidere kan det heller ikke udelukkes, at det vil kræve et vist fagkendskab hos forbrugerne for at afgøre, hvilken type installatør, man skal rekvirere.

En ændring af enhedsautorisationsbegrebet ville medføre behov for ændringer i virksomhedernes kvalitetsstyringssystemer og ville følgelig medføre en yderligere, fordyrende belastning for virksomhederne. En sådan effekt på nuværende tidspunkt, så kort tid efter lovens overgangsperiodes udløb, ville indebære risiko for en svækkelse af virksomhedernes tillid til det nye regelsæt og kvalitetsstyringskravene.

Arbejdsgruppen er af den opfattelse, at der er både forhold som taler for som forhold, der taler imod en opsplitting. Arbejdsgruppen har derfor besluttet ikke at stille forslag om ændring af den gældende regler, men arbejdsgruppen foreslår, at spørgsmålet tages op i forbindelse med gennemgangen af loven, som skal foretages inden udgangen af 2005, i hvilken forbindelse det også vil være naturligt at se på, om autorisationsordningen skal opretholdes i samme form.

4. Forslag

4.1. Autorisationsordningen vedrørende elinstallatører

Arbejdsgruppen foreslår følgende ændringer i den gældende lov:

§ 3, stk. 3, affattes således:

”Stk. 3. Enhver må foretage udskiftning af normaltætte afbrydere og stikkontakter uden jordforbindelse for højst 250 V samt opsætning og nedtagning af belysningsarmaturer. Hvis installationen er beskyttet med HPFI- eller HFI-afbryder, må enhver endvidere foretage udskiftning af de foran nævnte stikkontakter, der er forsynet med jordforbindelse. Enhver må endvidere i private hjem foretage arbejder, der er omfattet af § 2, nr. 4.”

Baggrunden for lovforslaget

En række undersøgelser viser, at byggepriserne i Danmark er for høje. Årsagen hertil er formentlig, at konkurrencen i byggeriet er for svag.

Der findes et omfattende regelsæt, som skal sikre, at de materialer, der anvendes i byggeriet, er i orden, og at det håndværk, der bliver udført, er forsvarligt og sikkert. Disse regler kan imidlertid i nogen grad virke konkurrencehæmmende.

Den gældende autorisationsordning på elinstallationsområdet har som sit hovedformål at sikre, at arbejdet udføres sikkerhedsmæssigt forsvarligt. Autorisationsordningen kan imidlertid virke som en adgangsbarriere til markedet og derved holde andre aktører ude. Autorisationsordningen kan på denne måde bidrage til, at konkurrencen i denne del af byggeriet er for svag og priserne for høje.

Med lovforslaget indføres den ordning, at visse reparationer og udskiftninger, som forbrugerne selv må udføre, men som det efter gældende lov ikke er tilladt for andre håndværkere end autoriserede elinstallatører at udføre, kan udføres af enhver, dvs. også erhvervsmæssigt.

Lovforslaget lemper således kravene i autorisationsordningen og skaber grundlag for mere konkurrence i så stor en udstrækning, som det under behørig hensyntagen til sikkerheden er muligt.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Med den foreslåede bestemmelse udvides adgangen for ikke autoriserede til at udføre visse arbejder ved elektriske installationer i forhold til den nugældende lovs § 3, stk. 3.

Bestemmelsen foreslås udvidet, således at enhver må foretage udskiftning af normaltætte afbrydere og stikkontakter uden jordforbindelse for højst 250 V samt opsætte og nedtage belysningsarmaturer. Bestemmelsen foreslås ligeledes udvidet, således at enhver må foretage udskiftning af de nævnte

afbrydere og stikkontakter med jordforbindelse, hvis installationen er beskyttet med HPFI- eller HFI-afbryder.

Denne del af bestemmelsen udvider endelig adgangen for ikke autoriserede til at udføre de nævnte arbejder overalt og ikke kun i private hjem.

Den foreslåede bestemmelse indebærer endvidere, at enhver i private hjem må foretage arbejder, der er omfattet af § 2, nr. 4, dvs. ændring og reparation af de såkaldte smart-house installationer. Smart-house installationer er systemer, der lægges ind i boliger til styring af bl.a. belysning og vaskemaskiner o.l. En variant af de af § 2, nr. 4, omfattede installationer findes også i virksomheder, hvor de imidlertid oftest er integreret med styringssystemer, der styrer virksomhedens produktion. Ukorrekt udførte ændringer eller reparationer af sådanne installationer kan udgøre en betydelig sikkerhedsrisiko for virksomhedens medarbejdere, og den gældende ordning, hvorefter kun de personer, der er nævnt i den gældende lovs § 3, stk. 1 og 2, kan udføre sådanne ændringer eller reparationer i virksomheders installationer, foreslås derfor opretholdt.

Det anses i det hele for en forudsætning for udførelsen af de af bestemmelsen omfattede arbejder, at de pågældende har det nødvendige kendskab til, hvorledes arbejdet skal udføres.

4.2. Autorisationsordningen for vvs-installatører

Arbejdsgruppen foreslår følgende formulering af lovens § 6, stk. 3.

”Simple installationsarbejder, herunder udskiftning af armaturer og lignende, på vand- og afløbsområdet, under nærmere angivne vilkår, hvor arbejdet ikke kan udgøre sundheds- og miljømæssige risici.”

Som bemærkninger til lovbestemmelsen foreslås flg.:

”Den foreslåede bestemmelse svarer til den gældende bestemmelse for så vidt angår hvilke typer arbejder, der kan undtages fra autorisationskravet. Som noget nyt foreslås det at anføre et eksempel på, hvilken type arbejder, der bl.a. omhandles.

Bemyndigelsen til at fastsætte bestemmelser om disse arbejder påtænkes fortsat anvendt til at undtage udskiftninger af taparmaturer (vandhaner, blandingsbatterier), håndvaske og køkkenvaske med synlige afløbsledninger, og hvidevarer såsom vask- og opvaskemaskiner, hvor der ikke i øvrigt ændres på vand- og afløbsinstallationerne.

Af bemærkningerne til den gældende bestemmelse fremgår, at erhvervmæssig virksomhed på de pågældende områder ikke er omfattet af

undtagelsen fra autorisationskravet, og denne begrænsning fremgår også af bekendtgørelsen, der nærmere beskriver ovennævnte undtagelser.

Begrænsningen foreslås ophævet, således at de pågældende arbejder vil kunne udføres erhvervsmæssigt af virksomheder, der ikke er indehaver af autorisation som VVS-installatør.

Forslaget skal ses på baggrund af, at de undtagne arbejder er valgt ud fra lovens forudsætning om, at de ikke indebærer sundheds- eller miljømæssige risici. Endvidere må det antages, at virksomheder, der påtager sig at udføre disse arbejder erhvervsmæssigt, er i stand til at udføre arbejderne i samme kvalitet som en forbruger, der udfører arbejdet på egne installationer eller på andres som en vennetjeneste – og sandsynligvis bedre, på baggrund af den erfaring, den pågældende virksomhed opnår.

Den foreslåede ændring antages at medføre øget konkurrence på området for udførelse af de pågældende arbejder, hvilket forventes at være til gavn for forbrugerne.”

Til bekendtgørelse nr. 68 af 1. februar 2001 om undtagelser fra krav om autorisation som VVS-installatør til udførelse af simple arbejder med vand- og sanitetsinstallationer (udskiftning) foreslås følgende ændring:

”§ 1, stk. 4, ophæves.”

På vand- og sanitetsområdet, kan dette ske ved følgende ændring:

I lov nr. 206 af 27. marts 2000 om gasinstallationer og installationer i forbindelse med vand- og afløbsledninger, § 7, stk. 3, 1. pkt., indsættes efter ”gasområdet”: ”eller på vand- og sanitetsområdet”.

Forslag til bemærkninger:

”I den gældende bestemmelse findes adgang til udøvelse af virksomhed som godkendt kompetent virksomhed på gasområdet for virksomheder, der kun ønsker at arbejde indenfor en begrænset del af gasområdet. Herved får visse virksomheder mulighed for, indenfor nøje afgrænsede arbejdsområder, at udøve et erhverv, der kan sidestilles med autoriserede virksomheders, men hvor arbejdsopgaverne enten kræver særlig ekspertise, er sammenknyttet med et specifikt produktkendskab eller er udtryk for en hensigtsmæssig nichevirksomhed begrundet i markedets behov.

Kravet om uddannelse som gas-, vand- og sanitetsmester kan i særlige tilfælde fraviges overfor en godkendt kompetent virksomhed på baggrund af dokumentation for en særlig kompetence på netop det pågældende område.

Adgangen til at opnå godkendelse som godkendt kompetent virksomhed på gasområdet var en nyskabelse ved vedtagelsen af den gældende lov.

På baggrund af erfaringerne med godkendte kompetente virksomheder på gasområdet og en vurdering af behovet herfor, findes det hensigtsmæssigt at skabe en tilsvarende mulighed på vand- og sanitetsområdet. Udgangspunktet vil ligeledes være krav om gas-, vand- og sanitetsmesteruddannelse, men vil, som på gasområdet, kunne fraviges på baggrund af en konkret vurdering.

Muligheden påtænkes bl.a. anvendt af producenter, fx af vandvarmere, vandbehandlingsanlæg, filteranlæg o.l., hvor monteringen af produktet involverer indgreb i vandinstallationen, og tillige kræver særligt kendskab til produktet. Ligeledes kan den tænkes anvendt af virksomheder, som på fabrikantens foranledning udfører montering, service m.v. Endvidere vil fx virksomheder, der er specialiseret i lækagesporing, kunne søge om godkendelse som godkendt kompetent virksomhed på vand- og sanitetsområdet.”